Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, ...АДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной ...-нээ гарана | № 130 (16653) | 1984 оной июниин 6, среда | Сэн 3 мүнгэн.

...ЕМЛЬ СОО ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД БОЛОБО

...-гай Генераль-..., СССР-эй Вер-... Президиумэй ... К.У. Черненко ...неральна секре-... Президент Н. Ча-...юниин 4-дэ Кремль ...бэ.

...лаһаа— КПСС-эй ...Политбюрогой гэ-...эй Министрнүү-... Түрүүлэгшэ Н. А. ...СС-эй ЦК-гай По-...гэшүүн, СССР-эй ...эй Соведэй Тү-...гэдэхи орлогшо, ...адын хэрэгүү-... А. А. Громыко, ...ай Политбюрогой ...СССР-эй оборонын ...Ф. Устинов, КПСС-... секретарь К. В. ... КПСС-эй ЦК-гай ...Н. И. Рыжков, ...ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Н. В. Талызин:

Румыниин талаһаа—РКП-гэй ЦК-гай Политическэ Гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүн, СРР-эй правительствын Премьер-Министр К. Дэскэлеску, РКП-гэй ЦК-гай Политическэ Гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүн, РКП-гэй ЦК-гай секретарь Э. Бобу, РКП-гэй ЦК-гай Политическэ Гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүн, РКП-гэй ЦК-гай секретарь И. Вердец, РКП-гэй ЦК-гай Политическэ Гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүндэ кандидат, РКП-гэй ЦК-гай секретарь И. Стоян, РКП-гэй ЦК-гай Политическэ Гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүндэ кандидат, СРР-эй правительствын Премьер-Министрэй орлогшо И. Тоту, РКП-гэй ЦК-гай Политическэ Гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүндэ кандидат, СРР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Ш. Андрей гэгшэд хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаһан байна.

КПСС-эй XXVI съездын ба КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые ямараар бэелүүлжэ байһан тухайдаа К. У. Черненко румын нүхэдтөө мэдээсэхэ зуураа, экономикын ашаг үрые дээшэлүүлхэ, хүтэлбэрилгын гуримые нарижуулан һайжаруулха, арадай һуудал байдалые улам һайжаруулха хэмжээнүүд шухала удха шанартай гэжэ тэмдэглээ.

XII съездын, РКП-гэй национальна конференциин шиидхэбэринүүдые СРР-эй ажалшадай ямараар бэелүүлжэ байһан тухай, гайхамшагта һайндэртэ— фашис дарлалта мүлжэлгэһөө оронойнгоо сүлөөлэгдэһөөр 40 жэлэй ойдо, Румыниин Коммунис партиин энэ жэлдэ болохоёо байһан XIII съездэ ямараар бэлдэжэ байһан тухайгаа Н. Чаушеску хөөрэбэ.

КПСС-эй ба РКП-гэй, СССР-эй ба СРР-эй хоорондохи холбоо барисаае саашадань гүнзэгырүүлэн хүгжөөлгын гол шэглэлнүүдые хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэн хэлсэһэн байгаа. 1970 оной июлиин 7-до баталагдан абтаһан хани барисаан, харилсаа холбоон нэгэ нэгэндээ туһалалсалга тухай договор, 1976 оной ноябриин 24-дэ абтаһан совет-румыниин хамтын мэдүүлгэ энэ талаар шухала удха шанартай гэжэ тэмдэглэгдээ. Харилсаа холбоогоо бэхижүүлхэ, али алиндань ашатай туһатай экономическа эрдэм, техникын холбоо барисаае үргэдхэхэ, тэрэнэй онол аргануудые, түхэл шэнжэнүүдые нарижуулан һайжаруулха талаар саашадаашье эсэшэ сусашагүй хүсэл эрмэлзэлгэнүүдые гаргахаар шиидэнхэй байһанаа мэдүүлээ. Политическэ, үзэл сурталай, соёлой ба бусад асуудалнуудаар холбоо барисаагаа эдэбхижүүлхые хүсэжэ байһанаа баталбад. СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэхэеэ байһан экономическа зүблөөн шухала удха шанартай гэжэ хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадагшад тэмдэглээ.

Дэлхэй дээрэхи оршон байдалай улам түгшүүрилтэй боложо байһанһаа уламжалан, булюу хүсэтэй болохые түйлаха, сэрэгэй-стратегическэ хүсэнүүдэй тэнсүүрие буруу һургэхэ талаар шэглүүлэгдэһэн империализмын, нэн түрүүн США-гай эгээл ээрхэг түримхэй хүсэнүүдэй бэелүүлдэг политика шахардуу шанга байдалые улам түгшүүрилтэй болгоно гэжэ уласхоорондын гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэдээ мэдүүлбэд. Энээнтэй дашарамдуулан, социалис хани харилсаата оронуудай нэгэдэлые, жагсаалые бэхижүүлхэ, аха дүү гүрэнүүдэй өөрыгөө хамгаалха холбоое — Варшавска Договорой эмхиие батадхаха шухала гэжэ онсолон тэмдэглэгдэбэ. Американ шэнэ ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхолгын урда тээхи байдалые һэргээхэ гэшэ адли тэгшэ эрхын, аюулгүй байдалай гол ёһо сахиһанай үндэһөөр ядерна буу зэбсэгүүд тушаа хөөрэлдөөнүүдые хэхэ бодото апхам нээхэ юм гэжэ найдажа байһанаа элирхэйлээ.

Хөөрэлдөөнүүд бүтэмжэтэй һайн, нүхэд ёһоной, хани барисаанай, үгзээ ойлгосолгын оршон байдалда үнгэрбэ.

(ТАСС).

...НИ БАРИСААНАЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

...неральна секре-... Президент Н. ...үндэлэлдэ КПСС-... Комитет, СССР-... Соведэй Прези-... 4-дэ Кремлиин ...соо сайлалга хэ-... ...сугтаа ябаһан Румыниин партийна ба гүрэнэй ажал ябуулагшад Н. Чаушескутэй хамта байлсаа.

Совет талаһаа — нүхэд К. У. Черненко, В. И. Воротников, М. С. Горбачев, В. В. Гришин, А. А. Громыко, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, В. М. Чебриков, И. В. Капитонов, Е. К. Лигачев, К. В. Русаков, Н. И. Рыжков, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэнэрэй орлогшонор, СССР-эй министрнүүд, СССР-эй Гүрэнэй комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, бусад тусхай тушаалтад сайлалгада хабаадалсаба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненко сайлалга дээрэ үгэ хэлээ.

Нүхэр К. У. ЧЕРНЕНКЫН хэлэһэн үгэ

...эр Чаушеску! ...дүүд, ханинар! ...Коммунис пар-...льна секретарь, ...циалис Респуб-...дент нүхэр Ни-...куе, эндэ бай-...мын нүхэдые ...ральна Комите-... Верховно Сове-...умэй үмэнэһөө ...амаршалхыемни ...жөөгдэжэ байна гэхэдээ, ниитын һанал бодолые элирхэйлнэ аабзаб гэжэ һананаб. Тэрэ һайн үндэһэ һууритай: Совет Социалис Республиканудай Союзай ба Румыниин Социалис Республикын хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон ба нэгэ нэгэндээ туһалалсалга тухай договор, 1976 ондо баталагдан абтаһан совет-румын хамтын мэдүүлгэ, манай оронуудай партийна болон гүрэнэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай уулзалгануудай үрэ дүнгүүдээр түйлагдаһан үгзээ ойлгосолгонууд. Манай мүнөөнэй уулзалгын тэрээндэ шэнэ түлхисэ үгэхэ байһаниинь дамжаггүй.

... үйлэ хэрэгэй ...таанад Совет-...эрбэт. Совет Ар-...түгэс добтолгын, ...хүсэнүүдэй зэб-...ниин ашаар Ру-...эй-фашис дикта-...агдажа, гэрэлтэ ...ажабайдалда за-... үргэн ехэ хар-...радай үмэнэ нээг-...оной тэрэ дурас-...һөө хойшо 40 ...аар гүйсэхэнь. ...үлэй жэлнүүдтэ ...артиин хүтэлбэри ...н ажалшад гээг-... байдалтай оро-...баритай, хүгжэ-...экономикотой со-... болгоо. Энэнь ...сэдьхэлые ха-... харилсаа хол-...итай һайнаар хүг-...жөөлгын, СЭВ-тэ хабаадагшадай экономическа хүсые үргэдхэлгын харгы замууд тэрээн дээрэ хараалагдаха зэргэтэй.

Политическэ, үзэл сурталай, экономическа, соёлой ба бусад асуудалнуудаар совет-румын харилсаае саашадань хүгжөөхын тула үшөө ехэ арга боломжонуудтай байһыемнай мүнөөдэрэй хөөрэлдөөнүүд элирхэйлэн харуулба гэжэ тодорхойгоор хэлэжэ болоно.

Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй гэшүүн-оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэхэеэ байһан экономическа зүблөөнһөө горитой ехэ үрэ дүнгүүдые хүлеэнэбди. Социалис экономическа харилсаае саашадань гүнзэгырүүлэн хүгжөөлгын, СЭВ-тэ хабаадагшадай экономическа хүсые ...

Уласхоорондын орёо түгшүүрилтэй оршон байдалда социалис оронууд эб найрамдалта зохёон байгуулхы түсэбүүдээ бэелүүлхэ ушартай болоно. Энэ түгшүүрилэй улам шахардуу шанга болоһоной түлөө дэлхэйе зонхилхо гэһэн зорилго урдаа табидаг США-гай хүтэлбэрилхы бүлэгөөрхид харюусаха ёһотой. Советскэ Союзһаа, социалис гүрэнүүдһээ сэрэгэй булюу хүсэтэй болохо гэһэн хараа шэглэлээ, шэнэ түхэлэй, нэн түрүүн ядерна буу зэбсэгүүдые үйлэдбэрилхэ үргэн ехэ программануудаа тэдэнэр яаралтай түргөөр бэелүүлнэ. Сэрэгэй хёмороо зүришэлдөөндэ Холбоото Штадууд замбуулинай дайдэ хэрэглэхые оролдоно.

Советскэ Союз болон бусад социалис оронууд тээшэ шэглүүлэгдэһэн түрүүлэн добтолго хэхэ американ ядерна ракетэнүүдэй Баруун Европодо тараагдан тодхогдожо байһанһаа уламжалан, сэрэгэй аюул улам үргэдэнэ.

Иимэ оршон байдалда бусад союзнигуудтаяа хамта Советскэ Союз харюугай шухала хэмжээнүүдые абаха баатай болоно. Социалис оронуудһаа США-гай ба НАТО-гай сэрэгэй булюу хүсэтэй болохо, сэрэгэй хүсэнүүдэй тэнсүүрие һалгааха арга олгуулхагүйбди гэжэ бидэ нэгэнтэ бэшэ мэдүүлээ һэмди. Ямаршье ушар байдалда Советскэ Союзай, манай ханинарай аюулгүй байдал найдамтайгаар хангагдаха байна.

Ядерна зэбсэгэй асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүдэй таһалдуулагдаһан ушарта Советскэ Союз гэмтэй гэжэ НАТО-гай номнолшод мүнөө шашадаг шалидаг болонхой. Бодото байдалые арадуудһаа далдалан нюухын тула энэ һанаанһаа абтаһан худал хуурмаг үгэнүүд Вашингтондо, тэрэниие дахажа ябадаг Баруун Европын гүрэнүүдтэ шухала хэрэгтэй бшуу. Сэрэгэй хүсэнүүдэй тэнсүүрие өөһэдынгөө аша туһада буруу һургэхые һэдэһэн, социалис гүрэнүүдтэ эсэргүү ээрхэг түримхэй ябуулгануудые үүдхэхын тула Баруун Европын гүрэнүүдтэ хэрэм байгуулхые һэдэһэн американ зонхилхы бүлэгөөрхидэй политикаһаа уламжалан, Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүд таһалдуулагдаһан, ядерна буу зэбсэгүүд тушаа бусад хөөрэлдөөнүүд буруу һургэдэһэн байна.

Американ шэнэ ракетэнүүдэй Европодо тараагдан тодхогдоһон ушарай ямар хойшолонгуудтай байһыень арадууд ойлгонол. Вашингтон сэрэгэй-стратегическэ ямаршье аша үрэ абаагүй, абахашьегүй. Үнэхөөрөөшье, ядерна хёмороо зүришэлдөөн улам үргэдэһэн байна. Ядерна дайнай аюул улам һужэрнэ, американ шэнэ ракетын эндэ тодхогдон табигдахадань, тэрэ бүри үргэдэнэ. Холбоото Штадуудай аюулгүй байдал бэхижээгүй, харин улам жэгшүүритэй болоо. Гэбэшье Вашингтондо сэхыень хэлэхэ дурагүй, онсо юунэйшье болоогүй хэбэр үзүүлнэ. Ядерна дайнай аюул ургана, энэнь бултанда түбэг бэрхэшээл тохёолдуулна гэжэ мэдэрхые зүрхэсэнэгүйл.

Саашадаашье энэ замаар дабшалгые Советскэ Союз эрид буруушаана. Бидэ буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээхые, аюул түгшүүрил улам һужэрөөхые оролдоногүйбди. Сэрэгэй хёмороо зүришэлдөөе һуларуулхын түлөө, адли тэгшэ эрхын ба аюулгүй байдалай гол ёһонтой таараллуулан энэ талаар үгзээ ойлгосохын түлөө шууд сэхээр тэмсэнэбди.

Баруун Европодо тараагдан тодхогдожо байһан американ ракетэнүүдтэ анхаралаа хандуулангүй, хөөрэлдөөнүүдые хэбэл, үлүү дээрэ бэшэ юм аал гэжэ заримдаа хэлсэдэг. Яһала һайнааршье соностоно хэбэртэй. Гэбэшье иимэ хараа бодолые зүбшөөжэ болохогүй. Тиигэбэл, энэмнай ямар хөөрэлдөөнүүд болохо гээшэб? Бодото дээрээ тэндэ буу зэбсэгүүдые хороохо тухай бэшэ, харин НАТО-гай зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үргэдхэхэ — Баруун Европодо американ ракетэнүүд хаана, хэды шэнээнэр тодхогдон табигдаха ёһотойб гэһэн хөөрэлдөөнүүд болохо зэргэтэй. Стратегическэ буу зэбсэгүүдые хороохо арга боломжо усадхагдаха бшуу. Социалис оронууд тээшэ шэглүүлэгдэһэн, түрүүлэн добтолго хэхэ американ ядерна буу зэбсэгүүдэй үргэдхэгдэжэ байхада, өөһэдынгөө буу зэбсэгүүдые хороохо гэшэ социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай аюулгүй байдалда уршаг тойбо татаха байһаниинь элитэ. Тобшолбол, американ ракетэнүүдэй тараагдан тодхогдожо байха үедэ хэгдэһэн хөөрэлдөөнүүд хүнүүдэй аюулгүй байдалые бэрхэшээл түбэгтэ оруулха, буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээхэ арга олгохо байна.

Гэбэшье бүтэмжэтэй һайн хөөрэлдөөнүүдые хэхын тула таарамжатай эрхэ байдал байгуулха зам бии. Энээнэй тула юу хэхэ хэрэгтэйб? Американ ракетэнүүдэй Европын газар дээрэ тараагдан тодхогдохедо, эб найрамдалда тохёолдуулагдаһан аюулые зайсуулан сараха шухала. Булюу хүсэтэй болохо талаар американ политигуудай толгойень манаруулжа байһан ябадалые усадхаха хэрэгтэй. Женевэдэ боложо байһан хөөрэлдөөнүүд дээрэ США дурадхалнуудые оруулхадаа, иимэ һанал бодолтой байһанаа элирхэйлэн харуулаа һэн.

(Эхин. Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

Нүхэр Н. ЧАУШЕСКУГЭЙ хэлэһэн үгэ

...нүхэр Черненко! ...эр Тихонов! ...дэтэ нүхэд болон ...залгаар дашарам-...ндэ үзүүлһэн хүн-...айхан угтамжын ...й партиин, манай ...он румын-совет ...анай нэрэ дээрэ ...хүсэлэнгүүд бо-...нүүдэй түлөө ма-... баясхалан хүргэхэ ... хүрэнэ. РКП-гэй ...нэй Соведэй бо-...иин правительст-... мүн тэрэшэлэн ...һөө Танда, эр-... нүхэр Черненко ...он Совет гүрэнэй ... бусад нүхэдтэ, ...дта болон со-... аха дүүгэй хани ...лалга болон со-... коммунис байгуу-...этэ шэнэ амжал-...йлаха хүсэлэнгүү-...үүлхэдэ, намда ...ай зохид байна.

... хэрэгээр мүнөө ... манай оронуу-...адуудай хоорондо-...рисаанай, һайн ...ээ байлгын ба ха-...боооной үшөө нэгэ ...жо үгэнэ. Энэ ха-...й өөрынгөө эшэ ...хын, эрхэ сүлөө-...жэлтэ дэбжэлтын ...ымнай тэмсэлэй ... соһоо эхитэй ...Тезд энэ ерэлгэ-... болон СССР-эй ...дипломатическа ха-... байгуулһан үдэр-... 50 жэлэй ойн бо-... үдэрнүүдтэй ту-...нэ удхатай. Соци-...алтын жэлнүүдтэ ...саануудтай шэнэ удхатай боложо, 1970 оной Хани барисаан, харилсаа холбоон болон бэе бэедээ туһалалсалга тухай договорой болон дээдэ тушаалтадай уулзалгануудай үедэ гар табигдаһан хамтын мэдүүлгэнүүдэй ёһоор, гүйсэд дүүрэн адли тэгшэ эрхын ба бэе бэеэ хүндэлэлгын үндэһэн дээрэ, бүри үндэр хэм хэмжээндэ хүгжэжэ байнхай.

Мүнөөдэрэй хөөрэлдөөнүүдэй үедэ румын-совет харилсаа холбоое политическэ, экономическа, научно-техническэ, соёлой талаар болон бусад һалбаринуудта улам бүри үндэр шатада гаргаха тиихэдээ хоёр орондо бии байгаа ехэ арга боломжонуудые бүри үргэнөөр элишэлхэ тушаа хамтын тобшололнуудые бидэ хэһэн байнабди. Шэнэ байдал зохёон байгуулха хэрэгтэ олон талын харилсаа холбоо тогтооһон хүршэ, хани барисаата социалис оронуудай хоорондохи харилсаануудай жэшээ эдэ харилсаануудай бүхы талаараа болохын тула бүхы юумэ хэхэбди гэжэ бидэ хэлсээ гээшэбди. Тиимэһээл, хүндэтэ нүхэр Черненко, энэ ерэлгэмнай, эндэ түйлаһан хэлсээнүүднай румын-совет харилсаа холбоо болон хани барисаае бэхижүүлгэдэ онсо удха шанартай шэнэ ябадал болоно гэжэ гүйсэд үндэһэ баримтатайгаар хэлэжэ болоно.

Советскэ Союзые экономическа, техническэ ба научна айхабтар ехэ хүсэ шадалтай, уласхоорондын байдалда онсо шухала үүргэ дүүргэдэг мүнөөнэй хүсэ ехэтэй социалис гүрэн болгоһон совет хүнүүдэй түйлаһан гайхамшагта амжалтануудта манай парти, манай арад үндэр сэгнэлтэ үгэдэг юм.

Партиин хүтэлбэри дорогнягтаар жагсанги румын арад энэ жэлэй ехэ үйлэ хэрэгүүдые—социальна болон национальна сүлөөрэлгын, фашизмда эсэргүү, империализмда эсэргүү революцида түйлаһан илалтын 40 жэлэй ойе болон партиин XIII съездые шэнэ амжалтаар угтаха гэжэ шиидэнхэй, мүнөө үсэд нэтэрүүгээр ажаллажа байнхай.

Социалис байгуулалтын программые хэлбэришэгүйгөөр дүүргэхэ тушаа анхарал оролдолгоёо зорюулха зураа, нэгэн доро эб найрамдалай ба харилсаа холбооной политикые бэелүүлхын түлөө бидэ эрид шууд оролдодог байнабди. Имагтал иимэ эрхэ байдалда манай арад, тэрэшэлэн дэлхэйн бүхы арадууд хүгжэлтын ба дэбжэлтын өөһэдынгөө түсэбүүдые бэелүүлжэ шадаха гэжэ бидэ ехээр этигэдэгбди.

Социалис оронуудтай, нэн түрүүн хүршэ оронуудтайгаа хани барисаанай, нягта холбооной харилсаануудые хүгжөөлгые түрүүшын ээлжээндэ бидэ табидаг гээшэбди. Советскэ Союзтай эдэбхитэй, олон талын харилсаа холбооее хүгжөөлгые бидэ ехэ удха шанартайда тоолодог байнабди. СЭВ-эй оршом соо харилсаа холбоо хүгжөөлгын түлөө Румыни удаа дараалан оролдолго гаргадаг, тиимэһээ гэшүүн-оронуудай дээдэ хүтэлбэрилэгшэдэй болохоёо байгаа уулзалга энэ талаар ажал ябуулгыень улам һайжаруулха байха гэжэ тоолоно. Мүн тэрэшэлэн эб найрамдалай, Европодо болон бүхы дэлхэй дээрэ буу зэбсэг хуряалгын, аюулгүй байдал хангалгын ба түгшүүрилтэ байдал һуларуулгын түлөө тэмсэлдээ Варшавска Договорто ородог социалис оронуудтай харилсаа холбоогоо бэхижүүлхын түлөө бидэ оролдодог гээшэбди.

Энээнтэй хамта бидэ хүгжэжэ байгаа болон бүлэглэлнүүдтэ хамаардаггүй оронуудтай, тэрэшэлэн хүгжэнги капиталис гүрэнүүдтэй, дэлхэйн бүхы гүрэнүүдтэй, тэдэнэй социальна байгуулалтаһаа дулдыдангүй, харилсаа холбоогоо үргэдхэдэг, ажалай уласхоорондын хубаарилгада эдэбхитэйгээр хабаададаг байнабди. Бусад гүрэнүүдтэй өөһэдынгөө бүхы харилсаануудай үндэһэ һуурида бидэ гүйсэд дүүрэн адли тэгшэ эрхын, национальна дулдыданги бэшэ, бэеэ дааһан байдалай, дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүйн болон али алиндаа аша туһатай байлгын гол ёһонуудые батаар табидаг гээшэбди.

Һүүлэй үедэ уласхоорондын байдалда хүсэрхэлгын ба зонхилолгын империалис политикын, бусад гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсалгын эсэстэ урдань үзэгдөөгүй шахардуу шанга байдал ушаранхай. Илангаяа буу зэбсэгүүдые, нэн түрүүн ядерна буу зэбсэгүүдые, үрдилдэн гаргалга шангадаа. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэһэнһээ хойшо хэзээшье уласхоорондын байдал, мүнөөнэйхидэл адли, шахардуу шанга байгаагүй юм гэжэ хэлэжэ болоно. Имагтал тиимэһээ мүнөө үеын үндэһэн асуудал гэхэдэ, буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые зогсоолго, буу зэбсэг, нэн түрүүн ядерна буу зэбсэгүүдые хуряалгада шэлжэн оролго, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал хангалга болоно гэжэ бидэ тоолонобди.

Баруун Европын хэдэ хэдэн гүрэнүүдтэ дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ядерна ракетэнүүдые тараан тодхолгые США-гай эхилһэнэй болон тэрэнэй һүүлээр Советскэ Союзай соносхоһон харюугай хэмжээнүүдые эхилһэнэй эсэстэ Европо түби дээрэ тохёолдоод байһан байдал илангаяа бидэнэй һанаа зобооно. Совет-американ хөөрэлдөөнүүдые хойшолуулангүй һэргээхын тула бүхы юумэ хэхэ хэрэгтэй гэжэ бидэ тоолонобди. Тиихэдээ дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ракетэнүүдые дүүрэн гүйсэдөөр үгы хэхэ, тэрэнэй һүүлээр Европодо болон бүхы дэлхэй дээрэхи үлэһэн ядерна буу зэбсэгүүдые усадхаха ябадал түйлаха гээшэ хэлсээ баталалгын гол зорилгонь болоно.

Балкануудые ядерна буу зэбсэгүүдһээ сүлөө, гадаадын сэрэгэй баазануудгүй, эб найрамдалай ба харилсаа холбооной зоно болгохын түлөө бидэ оролдодог гээшэбди. Иимэ ядерна буу зэбсэгүүдгүй зононуудые Европын болон бүхы дэлхэйн бусад районуудта байгуулха ябадалые бидэ дэмжэнэбди.

Харилсаануудые үргэлжэлүүлхын тула, Европодо этигэл найдабари болон аюулгүй байдалые бэхижүүлхээр хэмжээнүүдые бэелүүлхын, буу зэбсэгүүдые, тэрэ тоодо ядерна буу зэбсэгүүдые хуряаха харгы замууд болон арга хэрэгсэлнүүдые зүбшэхын тула шухала нүхэсэл болохо

(Эхин. Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

ШАГНАЛ БАРЮУЛАГДАБА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненко РКП-гэй Генеральна секретарь, СРР-эй Президент Н. Чаушескудэ июниин 4-дэ Кремль соо Октябриин Революциин орден барюулба.

Нүхэд В. И. Воротников, М. С. Горбачев, В. В. Гришин, А. А. Громыко, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, В. М. Чебриков, И. В. Капитонов, Е. К. Лигачев, К. В. Русаков, Н. И. Рыжков, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэнэрэй орлогшонор, СССР-эй министрнүүд, СССР-эй гүрэнэй комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, бусад тусхай тушаалтад шагнал барюулха үедэ байлсаба. Н. Чаушескуе үдэшэжэ ябаһан румын нүхэд байлсаа.

Шагнал барюулгын ёһолол дээрэ нүхэр К. У. Черненко үгэ хэлэбэ.

Нүхэр К. У. ЧЕРНЕНКЫН хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэр Чаушеску!
Нүхэдүүд!

Би ехэ хүндэтэй, аятай зохид уялга дүүргэхэ болоноб.

Совет-румын харилсаае хүгжөөлгэдэ аша габьяатай байһанай түлөө, мүн түрэһөөр 65 жэл хүрэһэнтэйгөө дашарамдуулан, Румыниин коммунис партиин Генеральна секретарь, Румыниин Социалис Республикын Президент нүхэр Николае Чаушеску СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар Октябриин Революциин орденоор шагнагдаба.

Үндэр дээдын шагнал — Октябриин Революциин орден Танда мүнөөдэр барюулжа байхадаа, Танда үнэн зүрхэнһөө хандадаг байһыемнай Румыниин коммунис партиие, аха дүү румын арадые — Агууехэ Октябриин хэрэгые үргэлжэлүүлхын, социалис ба коммунис общество байгуулхын түлөө, газар дэлхэй дээрэ бата эб найрамдал хангахын түлөө хамтын тэмсэлээр манай соратнигые гүнзэгыгөөр хүндэлдэг байһыемнай энэ ушар элирхэйлэн харуулна гэжэ тэмдэглэхэ һанаатайб. Совет хүнүүд румын ханинарайнгаа түйлалтануудые үндэрөөр сэгнэнэ, шэнэ амжалтануудые хүсэнэ.

Манай партинуудай, оронуудай болон арадуудай хоорондохи хани барисаан ба бүхы талын харилсаа холбооной, союзнигуудай холбооной марксизм-ленинизмын болон социалис интернационализмын хэлбэришэгүй гол ёһонуудай үндэһөөр, социализмын, амгалан тайбан байдалай хэрэгэй аша туһада батаар хүгжэхын тула бидэ саашадаашье бүхы юумэ хэхэбди.

* * *

Хүндэтэ нүхэр Чаушеску, Үндэр дээдын шагналаартнай дашарамдуулан, манай үнэн зүрхэнэй амаршалгануудые тогтоон абыт.

* * *

Нүхэр Чаушеску харюугай үгэ хэлэбэ.

Нүхэр Н. ЧАУШЕСКУГЭЙ хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэр Черненко!
Хүндэтэ нүхэдүүд!

Минии 65 хүрэһэнтэй дашарамдуулан, мүн румын-совет хани барисаа ба харилсаа холбоое бэхижүүлгэдэ оруулһан хубитын түлөө Советскэ Союзай Верховно Соведэй Президиумэй намда олгоһон үндэр дээдын шагнал — Октябриин Революциин орден барюулһанайтнай түлөө халуун баярые хүргэхэ байнаб. Гэхэтэй хамта минии нэрээр, партиин ба румын арадай нэрээр хэлэһэн хани халуун үгэнүүдэй түлөө, үндэр сэгнэлтын түлөө нүхэр К. У. Черненкэдэ үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэхэ хүсэлтэйб.

Эдэ бүгэдэ хадаа румын ба совет арадуудай хоорондохи һайн һайхан харилсаа холбооe, нэгэ нэгэеэ хүндэлдэг байһые гэршэлнэ. Румынида социализм байгуулха хэрэгтэ, Румыниин коммунис партиин болон Советскэ Союзай Коммунис партиин хоорондохи ба Румыниин Социалис Республикын болон Советскэ Союзай хоорондохи, манай оронуудай арадуудай хоорондохи хани барисаае ба харилсаа холбооe бэхижүүлхэ хэрэгтэ минии хүдэлмэриие сэгнэһэн ябадал болоно гэжэ би тоолоноб.

Советскэ Союзтай, манай агууехэ хүршэ ба ханитай бэелүүлдэг харилсаа холбоонуудые бидэ үндэрөөр сэгнэдэг гээшэбди. Румын-совет хоёр талын харилсаа холбооe, мүн СЭВ-эй хэмжээн соо, уласхоорондын оршомдо манай харилсаата ябуулгые саг үргэлжэ бэхижүүлхын тула социалис Румыни, Румыниин коммунис парти, манай бүхы партитай ба арад зонтой хамта би өөрөөшье бүхы юумэ хэхэбди гээд, хүндэтэ нүхэдүүд, Таниие найдуулха байнаб. Эрхэ сүлөөгэй ба хүгжэлтэ дэбжэлтын, социализмын түлөө хамтын тэмсэлэй, һайн хүршэнэрэй түүхэтэ ёһо заншалнуудые үндэһэ болгодог совет-румын харилсаануудые манай арадуудай, социализмын ба эб найрамдалай хэрэгэй аша туһада хүгжөөхын тулада хамтын хүсэлэл оролдолгонуудые гаргахабди.

Үгынгөө түгэсхэлдэ намда олгогдоһон шагналай түлөө, амаршалгын түлөө Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ, Советскэ Союзай Верховно Соведэй Президиумдэ, нүхэр Черненко Танда үшөө дахин баяр баясхалан хүргэнэб. Социализм ба коммунизм байгуулха, ажана тэниглэн, амгалан байдал хангаха хэрэгтэ манай партинуудай болон манай оронуудай хоорондо хани барисаа, харилсаа холбоо улам бэхижүүлхын түлөө шэнэ, бүри ехэ амжалтануудые түйлахыетнай Танда, Советскэ Союзай партийна ба гүрэнэй бүхы хүтэлбэрилэгшэдтэ, мүн тэрэшэлэн коммунистнуудта, бүхы совет хүнүүдтэ хүсэхэ байнаб.

* * *

Коммунис партиин ба Совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд, румын ханинар совет үндэр дээдын шагнал олгогдоһонтойнь дашарамдуулан, нүхэр Н. Чаушескуе халуунаар амаршалба. Хоёр партинуудай харилсаа холбооe саашадань хүгжөөлгын, совет ба румын арадуудай хани барисаае, харилсаа холбооe бэхижүүлгын үмэнэ, Европодо ба бүхы дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдалай аша туһада партийна ба гүрэнэй ажал ябуулгадаа шэнэ амжалтануудые түйлахыень тэдэнэр хүсэһэн байна.

(ТАСС).

К. У. ЧЕРНЕНКО Н. ЧАУШЕСКУТЭЙ ХӨӨРЭЛДЭБЭ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненко РКП-гэй Генеральна секретарь, СРР-эй Президент Н. Чаушескутэй июниин 4-дэ Кремль соо хөөрэлдэбэ. Хани халуун, нүхэр ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ Советскэ Союзай болон Румыниин Социалис Республикын хоорондохи хани барисаае ба бүхы талын харилсаа холбооe хүгжөөн гүнзэгырүүлхэ асуудалнуудаар һанал бодолоо халан абалсаһан байна.

(ТАСС).

Г. А. АЛИЕВ—МАНАЙ РЕСПУБЛИКАДА

Байгал-Амарай түмэр замай барилгатай танилсахаяа ерэһэн КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо нүхэр Г. А. Алиев Северобайкальск уржадэр поездоор ерэбэ. СССР-эй транспортна барилгын министр И. Д. Соснов, СССР-эй зам харилсаанай министр Н. С. Конырев, СССР-эй Госстройн түрүүлэгшэ С. В. Башилов, түмэр замай транспортын ба транспортна барилгын хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК-гай түрүүлэгшэ Н. И. Ковалев, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшын орлогшонор В. Е. Бирюков, Ю. А. Хоматский, СССР-эй энергетикын ба электрификациин министрэй орлогшо П. П. Фалалеев, СССР-эй Минмонтажспецстройн министрэй орлогшо Л. Д. Солоденников болон бусад нүхэд Г. А. Алиевтай хамта ябалсана.

КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь А. М. Беляков, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Б. Саганов, КПСС-эй обкомой секретарь В. Ф. Лысов, партийна, совет болон ажахын хүтэлбэрилэгшэд, Хойто-Байгалай районой ажалша коллективүүдэй түлөөлэгшэд БАМ-ай Буряадай участогта нүхэр Г. А. Алиевые, тэрээнтэй хамта ябалсаһан хүнүүдые угтаһан байгаа.

Энэл үдэртөө нүхэр Г. А. Алиев БАМ-ай Буряадай участогай барилгатай танилсажа эхилһэн, городой барилгын объектнүүдтэ хүрэһэн, БАМ-ай барилгын түүхын музейн, уран зурагай галерейн экспозицинуудтай танилсахадаа, хүндэтэ айлшадай дэбтэртэ тэмдэглэл хэһэн байна. Нүхэр Г. А. Алиев партиин Северобайкальскын горкомдо зүблөө үнгэргөө.

Үдэшэниинь нүхэр Г. А. Алиев болон тэрэниие үдэшэгшэд БАМ-ай Буряадай участок дээгүүр зүүлжээ ябаба.

Манай корр.

ДЭЛХЭЙН ВРАЧНУУД ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭНЭ

ХЕЛЬСИНКИ. (ТАСС). Июниин 4-дэ эндэ нээгдэһэн «Дэлхэйн врачнууд ядерна дайе зайсуулан сарахын түлөө» гэһэн хүдэлөөнэй уласхоорондын IV конгрессэй хүдэлмэридэ 50 гаран ороной 500 шахуу делегат хабаадана.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненко тэрэнэй хүдэлмэридэ амжалтануудые түйлахыень конгрессэ хабаадагшадта дамжуулһан байна. Энэ хүсэлэнгыень бэелүүлжэ байһандаа ехэ урма баяртайб гэжэ хүдэлөөнэй түрүүлэгшэнэрэй нэгэн совет академик Е. И. Чазов конгрессые нээлгэ дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. Хүдэлөөндэ хабаадагшадай ажал ябуулгые Советскэ Союзда ехэтэ хүндэлдэг юм. Ушарынь гэхэдэ, тэрэ ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха тухай үнэн зүрхэнэй хүсэл эрмэлзэлээр нэбтэрэнхэй гэжэ К. У. Черненко тэмдэглээ.

ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

Нүхэр К. У. ЧЕРНЕНКЫН хэлэһэн үгэ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Советскэ Союз тушаа хэлэхэ болоо һаа, бидэ булюу хүсэтэй болохые оролдоногүйбди. Хэрбээ американ талын али алинда таарамжатай шиидхэбэринүүдые олохые үнэхөөрөөшье хүсөөд байгаа һаань, бидэ хөөрэлдөөнүүдые хэхэлди.

США болон НАТО-гай дай жүрөөдэһэн хараа шэглэлээ бэелүүлжэ байхадань, Советскэ Союз болон Варшавска Договорой гэшүүн-оронууд Европодохи, бүхы дэлхэй дээрэхи байдалые гуримшуулан һайжаруулха талаар шэглүүлэгдэһэн тодорхой эб найрамдалта үүсхэлнүүдэй үргэн ехэ программа табижа байнхай. Энэ программа хадаа аха дүү оронуудай хамтын хүсэлэл оролдолгонуудай үрэ дүн болоно. Тэрэ ядерна дайнай аюулһаа хүн түрэлтэниие аршалан абарха арга олгоһон али алиндань таарамжатай үгэеэ ойлголсолгонуудые түйлахын тула бүтэмжэтэй һайн үндэһэ һуури табиха байна.

Нэгэ нэгэндээ эсэргүүгээр сэрэгэй хүсэ хэрэглэхэгүй, амгалан тайбан байдал, харилсаа холбоо тогтоохо тухай Договор баталха тухай тэдэнэй һаяхан НАТО-гай оронуудта хандаһан хандалга хадаа Варшавска Договорой гэшүүн-гүрэнүүдэй эб найрамдалта хүсэл эрмэлзэлгэнүүдые тодо хурсаар харуулна.

Мүнөөдөө баруунай оронууд гуугай байһаар. Имэ договор баталалга уласхоорондын харилсаае һайжаруулгада эрид эрьелтэ хэхэ арга олгоһон политическэ асари ехэ удха шанартай хэмжээ ябуулга болохо ёһотой. Этигэл найдалые бэхижүүлхэ, Европын ба уласхоорондын аюулгүй байдалые хангаха арга олгохо дурадхалнуудые бусад союзнигуудтаяа хамта СССР Стокгольмдо оруулаа һэн.

Химическэ буу зэбсэгүүдһээ Европые сүлөөлхэ тухай, сэрэгэй гаргашануудые үргэдхэн нэмээхэгүй, харин хороохо тухай гүнзэгы удхатай бусадшье дурадхалнууд НАТО-гай оронуудай правительствануудай стол дээрэ табигданхай гээшэ. Энэшье талаар НАТО-гай оронуудһаа бүтэмжэтэй һайн харюу мүнөөшье болотор соносоогүй байһаарбди. Үнгэрхэдөө, дайнда бэлдэхэ талаар бүри ехэ гаргашануудые һомолхо эрилтэ Вашингтон союзнигуудайнгаа урда табина.

Мүнөөнэй уласхоорондын оршон байдалда марксизм-ленинизмын ба социалис интернационализмын гол ёһонуудай үндэһэ һуури дээрэ аха дүү оронуудай нэгэдэлые, жагсаалые али бүхы талаарнь бэхижүүлхэ, дэлхэй дээрэ тэдэнэй харилсаа холбоое улам бата бэхи нягта болгохо гээшэ онсо удха шанартай байна.

Социалис оронуудай өөһэдыгөө хамгаалха холбоон — Варшавска Договорой эмхи эб найрамдалые бэхижүүлгын аша туһада найдамтайгаар алба хэнэ. Энэ холбоон 30-аад жэлдэ манай арадуудай, хани харилсаата бусад оронуудай арадуудай түүхэтэ түйлалтануудые батаар сахин хамгаалжа, дэлхэй дээрэхи үйлэ хэрэгүүдэй хүгжэлтэдэ һайнаар нүлөөлжэ байһыень ажабайдал эли бодо гэршэлэн харуулна. Энэ холбоо барисаае сахин хамгаалха, бэхижүүлхэ хэрэгтэй.

Таанадай албанай хэрэгээр Москва ерэлгэ, бидэнэй хоорондо болоһон хөөрэлдөөнүүд манай оронуудай ба арадуудай хани барисаае, харилсаа холбооё бэхижүүлхэ аабза гэжэ найдажа байһанаа үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлхые хүсэнэб.

Нүхэр Чаушеску болон Румыниин бусад хүтэлбэрилэгшэдэй элүүр энхэ ябахын түлөө!

Аха дүү румын арадай һалбаран хүгжэхын түлөө!

Эб найрамдалай ба коммунизмын түлөө тэмсэлдэ КПСС-эй болон РКП-гэй, СССР-эй болон Румыниин Социалис Республикын нягта жагсаалай түлөө! — хүндага үргэхыемни зүбшөөгыт.

Н. Чаушеску харюугай үгэ хэлэбэ.

Нүхэр Н. ЧАУШЕСКУГЭЙ хэлэһэн үгэ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Стокгольмын конференци ехэ удха шанартай гэжэ бидэ тоолонобди.

Энээнтэй хамта, буу зэбсэгүүдые ба зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо талаар хөөрэлдөөнүүдэй оршом соо Венэдэ зохихо хэлсээнүүдые баталан абахын тула бүхы юумэ хэхэ хэрэгтэй гэжэ бидэ тоолонобди.

Бии байгаа хёмороо арсалдаануудта эсэс табихын ба бүхы асуудалнуудые гансал хөөрэлдөөнүүдэй аргаар шиидхэхын тула бүхы хэрэгтэй юумэ хэхэ зэргэтэй гэжэ ажабайдалнай улам бүри элеэр харуулна. Энээнэй ёһоор, Румыни хадаа Дүтын Зүүн Зүгтэхи асуудалнуудые хөөрэлдөөнэй ёһоор, амгалан тайбанаар гуримшуулхын, энэ райондо бүрин гүйсэд, бата бэхи ба үнэн зүб эб найрамдал байгуулха зорилготой уласхоорондын конференци зарлахын түлөө бата найдамтайгаар оролдодог гээшэ. Энээндэл адляар Иран болон Ирагай хоорондохи дайе болюулхын түлөө, эдэ оронуудай хоорондохи арсалдаата асуудалнуудые хөөрэлдөөнэй аргаар шиидхэхын түлөө бидэ оролдодог гээшэбди.

Гүрэнүүдэй хүгжэлтын һула байдалые усадхаха ба дэлхэйн экономическа шэнэ харилсаануудай гуримые байгуулха асуудалнуудта бидэ онсо анхарал хандуулдаг, бүхы гүрэнүүдые, илангаяа хүгжэжэ байгаа гүрэнүүдые нэрбэһэн мүнөөнэй экономическа кризисэй тохёолдуулһан бэрхэшээлнүүдые дабаха арга замуудые бэдэрхэ хүсэл оролдолгонуудтаа эдэбхитэйгээр хабаададаг гээшэбди.

Национальна сүлөөрэлгын түлөө, бэеэ дааһан байдал түйлахын ба бэхижүүлхын түлөө, колониализм ба шэнэ ёһоной колониализм, расизм, ба апартеидэй политикые гүйсэд усадхахын түлөө арадуудай тэмсэлдэ бата дэмжэлгэ манай орон үзүүлдэг юм.

Мүнөөнэй дэлхэйн орёо асуудалнуудые шиидхэлгэ хадаа гүйсэд дүүрэн адли тэгшэ эрхын үндэһэн дээрэ, тэдэнэй ехэ, багын гү, али социальна байгуулалтын илгааһаа дулдыдангүй, уласхоорондын ажабайдалда бүхы гүрэнүүдэй эдэбхитэйгээр хабаадаха эрилтэ табина бшуу. Бүхы асуудалнуудые демократическа ёһоор шиидхэлгэдэ, эб найрамдал, арадуудай дэбжэлтэ хүгжэлтэ ба эрхэ сүлөөе хангалгада ООН-ой, уласхоорондын бусад эмхинүүдэй үүргэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэй гэжэ бидэ тоолонобди.

Уласхоорондын асуудалнуудай онсо орёо бэрхэшээлтэй байбашье, арадууд, бүхы түрүү үзэлтэй хүсэнүүд бата нэгэдэлтэйгээр хүдэлжэ, үйлэ хэрэгүүдэй аюул түбэгтэй хараа шугамые тогтоожо шадаха, харилсаа холбооной, буу зэбсэг хуряалгын, аюулгүй байдалай ба эб найрамдалай политикын илан мандалгые хангажа шадаха гэжэ бидэ батаар этигэдэг байнабди.

Хүндэтэ нүхэр Черненко!

Манай эндэ ерэлгэ, үнгэрһэн хөөрэлдөөнүүд болон бидэнэй түйлаһан хэлсээнүүд манай оронууд болон арадуудай, социализмын хэрэгэй болон бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай аша туһада румын-совет хани барисаанай, харилсаа холбооной бүри хүсэтэйгөөр бэхижэлгэдэ туһа хүргэхэ байха гэжэ батаар этигэжэ байһанаа үшөө дахин элирхэйлнэб.

Нүхэр К. У. Черненкын элүүр энхын түлөө!

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдэй, партийна болон гүрэнэй бусад хүтэлбэрилэгшэдэй, эндэ байгшадай элүүр энхын түлөө!

Советскэ Союзай арадуудай баян дэлгэр ажаһуудалай ба зол жаргалай түлөө!

Румыниин Коммунис партиин болон Советскэ Союзай Коммунис партиин хоорондо, Румыниин Социалис Республикын ба Советскэ Союзай хоорондо, манай арадуудай хоорондо хани барисаанай, һаналаа нэгэдэлгын бэхижэхын түлөө!

Эндэ байһан бүхы хүнүүдэй элүүр энхын түлөө! — хүндагаяа үргэхые хүсэнэб.

* * *

Нүхэд К. У. Черненкын, Н. Чаушескугэй хэлэһэн үгэнүүд ехэ анхаралтайгаар шагнагдажа, удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтагдаа.

Сайлалга халуун дулаан, хани барисаанай оршон байдалда үнгэрбэ.

* * *

Энэл үдэртөө Н. Чаушеску Эхэ орондоо ошохоёо мордобо.

Нүхэд А. А. Громыко, Г. В. Романов, К. В. Русаков болон бусад тусхай тушаалтад Внуковска аэродром дээрэ Н. Чаушескые үдэшэһэн байна.

(ТАСС).

ТҮСЭБҮҮД БА ТҮЙЛАЛТАН...

БАМ БАРИГДАН... БАМ ХҮДЭЛН...

Байгал-Амарай түмэр зам 1984 оной эсэс тээшэ баригдажа, дүүргэгдэхээр хараалагдана. Гэбэшье Урда-Яхадтахи Беркакидһаа Транссибай БАМ-ай станци хүрэтэрхи 400 километр участогаар (Бага БАМ гэдэгээр) Яхадай нүүрһэ ашаһан хүндэ ашаанай составууд ябадаг болонхой. Тэрэнэй ябажа эхилхэдэ, Беркакидта 44 градус хүйтэн байгаа һэн. Автомат холболтонууд 7 мянган тонно шэгнүүртэй составые барижа шадаха гү гэжэ түмэр замшад һанаагаа зобоһон байгаа. Энэнь ашаанай юрын поездын шэгнүүрһээ һурагүй ехэ бшуу. Харин үшөө Гол шэлые эгсэ эрид дабаае дабаха хэрэгтэй байгаа. Тормозлохо хэрэгтэй болоо һаань, хэрэглэхын тула поездын һүүлдэнь тусхай тепловоз шагтагалһан, харин составта шэрэдэг тепловоз нэмэжэ оруулһан байгаа. Гэбэшье хүлеэгдээгүй юумэн болоогүй. БАМ-да тусгаар зорюулжа, Ворошиловградта бүтээгдэһэн 12 мянган мориной хүсэтэй шэнэ локомотив яһала һайнаар ажаллаһан байгаа.

Һаяхан Беркакидһаа 8 мянган тонно шэгнүүртэй состав эльгээгдээ һэн. Нүүрһэ ашаһан вагонууд гурбан километр ута болоо.

Сэбдэг хүйтэн газар, газарай хүдэлэлгэ, 50 градус хүйтэн — ниимэ бэрхэшээлнүүд Гол шэлын хабсагай шулууе түнхижэ, «Яхад тээшэ сонхо» гаргажа байһан түмэр замай барилгашадай урда табигдаа һэн. Дэлхэй дээрэ анха түрүүшынхеэ сэбдэг хүйтэн газарай эрхэ байдалда 1240 метр ута Нагорно гэжэ тоннель малтагдаа юм.

Энэ зам ашаглагшадташье туршалгын полигон боложо үгөө. Хэдэн вагонуудые шагтагалһан хүдэлмэриин түрүүшын поезднууд даншье һаа удаанаар ябадаг байһан. Зарим газартахи газарай далан метр шахуу доошоо һуушадаг һэн. Тиимэһээ хайр шулуу ходо нэмэжэ адхаха хэрэгтэй болодог байгаа. Рейсдэ гарахын урда машинистдэ олон тоото һануулгануу... лалтанууд хэгдэдэг...

Он жэлнүүдэй... бүри Хойто зүг... хүндэ эрхэ байдал... зам ашаглаха дү... нэмэжэл байгаа. Х... лан улам бүхэ бо... рүүндээ поездүү... —10 километр... ябадаг байгаа һаа,... ба тэрээнһээ дээ... метр хэдэг болоо... оршондо анха түр... бүридхэгдэжэ байн... Яхадай террито... лэдбэриин комплек... зоолгэ, автомобид... порттай сасуулхад... хин хямда болоо...

Бага БАМ-аар ... октябрьда түрүүш... нүүрһэн ябуулагда... гаа һаа, 1983 оно... да 10 миллион тон... һэн зөөгдэһэн байн... 1985 онһоо эхил... бүри 13 миллион... тонно нүүрһэн зөөг... лохо байна. Мэрг... тооложо гаргаһан... Бага БАМ-ай бари... рюулагдаһан капит... молөлтонууд 198... өөрыгөө харюул...

БАМ-һаа хойш... тээшэ мянган ки... түмэр замай бари... шье Бага БАМ... гын ба ашагла... дүршэл хэрэглэгдэх... Беркакит—Томмот... гэһэн шэнэ түмэр... рилгын технико-... ска үндэһэ бэлэ... Мосгипротранс инст... хёон табижа дү... Транспортна гарг... рооһоной ашаар б... хэгдэһэн гаргаша... харюулагдаха. Б... БАМ-ай барилгаша... нэһэн коллективы... хэ гэжэ хараала...

Шулуун нүүрһ... рэй рудагай, бусад... лон бусад ашагт... малнуудай үүр... баян газараар т... баригдаха юм. Ор... хойто районууды... гада энэ харги... адли үүргэ дүүр... гэжэ мэргэжэлтэ...

Леонид РЫБАКО...

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИД...

УКАЗ

СССР-эй НАУКАНУУДАЙ АКАДЕМИИН СИБИ... ОТДЕЛЕНИИН НАУЧНА ЭМХИ ЗУРГААН... ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ «БАЙГАЛ-АМАРАЙ... ЗАМ БАРИЛСАҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР... НАХА ТУХАЙ

Байгал-Амарай түмэр замай барилгада эдэб... хабаадалсаһанайнь, ажалай амжалтануудые түй... түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ук... «Байгал-Амарай түмэр зам барилсаһанай түлөө... ляар шагнаха:

Буряадай АССР-һээ

Резанов Иридий Николаевичые — СССР-эй Наук... дай академиин Сибириин отделениин Буряадай фил... Геологиин институдай эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ...

РСФСР-эй Верховно Соведэй Презид... Түрүүлэгшэ М. ЯСН...

РСФСР-эй Верховно Соведэй Презид... Секретарь Х. НЕШ...

Москва, 1984 оной июниин 1.

Хүдөө ажахын шэнжэлэл

УНЖАГАЙРХАДА, УРГАСАНЬ ДООШОЛХОЛ

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ ороoһо тарянай, тэжээлэй ургамалнуудай тогтууритай баян ургаса заабол ургуулхаар шиидэһэн республикымнай ажахынуудай механизаторнууд эдэ үдэрнүүдтэ тарилгаяа улам хурданаар ябуулжа захалба. Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениин суглуулжа согсолһон тоо, мэдээнүүдые зэргэсүүлэн харахада, республикымнай районуудта бүхыдөө 460.719 гектарта эртын ороoһото ургамалнууд таригдаа гэхэ гү, али хараалагдаһан түсэбөө 62 процентдэ хүргөөд байнхай.

Үнгэрһэн энэ хугасаа соо Түнхэнэй, Улаан-Үдын, Хяагтын, Загарайн, Захааминай, Кабанскын, Бэшүүрэй районуудэй ажахынуудай механизаторнууд тарилгаяа урда мэтэ урагшатайгаар ябуулна. Тиин гэһээ Яруунын райондо энэ хүдэлмэри ехээр унжагайржа байнхай. Тодорхойлбол, эндэ оройдоол 15635 гектарта тарилга хэгдээ гэхэ гү, али түсэбынь 22 процентдэ хүргэгдөөд байнхай. Ушарынь гэхэдэ, тус районой саада захын ажахынуудай механизаторнуудта һүүлэй үедэ ороһон хура бороон, саһан ехэ һаад ушаруулаа. Теэд наагуур гэхэ гү, али Хоринн районтой хүршэ колхоз, совхозуудта иимэ ехээр унжагайрха шалтаг байгаагүй.

Ороoһото болон буурсагта ургамалнуудые тариха түсэбэй дүүргэлтэ 78 процентдэ хүргэгдөө. Үнгэрһэн хугасаа соо Загарайн, Түнхэнэй, Захааминай, Сэлэнгын, Хоринн районуудта тарилгань урагшатай байба гэхэ гү, али даабаринь 94—96 процент бэелүүлэгдэһэн байна. Яруунын райондо ороoһото болон буурсагта ургамалнуудые тариха хүдэлмэринь ехээр унжагайрна. Тиихэдэ Зэдын, Хэжэнгын районуудай ажахынуудай механизаторнууд бусадһаа гээгдэлдэ оронхой.

Шэнииисэ тариха даабаряа республикымнай ажахынууд дүүргэхэ дүтэлөө. Бэйгша оной майн 28-най байдалаар түсэб 99,9 процентдэ хүргэгдөөд байба.

Хара таряа тариха түсэб 93 процент дүүргэгдэбэ. Хурамхаанай, Загарайн, Баргажанай, Кабанскын районуудай ажахынууд даабаряа сүм бэелүүлээ. Тиин гэһээ Прибайкалиин районой колхоз, совхозууд үнгэрһэн хугасаа соо оройдоол 161 гектарта хара таряа тарижа үрдеэ. Тус район Хурамхаанай райондо орходоо аяар 14 дахин бага полидо гэхэ гү, али 240 гектарта хара таряа тариха түсэбтэй байһан юм. Мүнөө болотор унжагайруулжа, даабаряа арай шамай хахадлажа ябаһаниинь гайхалтай.

Ешмээн тариха талаар хараалагдаһан даабари 43 процент дүүргэгдэбэ. Үнгэрһэн хугасаа соо Сэлэнгын, Загарайн, Түнхэнэй, Хяагтын, районууд түсэбөө бэелүүлэнхэй. Малай тэжээлдэ хэрэглэхэдэ шэмэ шанартай энэ ургамал тариха хүдэлмэреэ унжагайруулһан районууд захаһаа олон гэжэ тэмдэглэлтэй. Илангаяа Хоринн, Зэдын, Хэжэнгын, Бэшүүрэй районуудай механизаторнууд ешмээн тариха хүдэлмэреэ яаруулнагүй. Тиихэдэ оройдоол 100 гектарта иимэ ургамал тариха түсэбтэй Прибайкалиин райондо адхаашье үрэһэн газарай хүрьһэндэ булагдаагүй.

Гэршүүхэ тариха түсэб 20 процентдэ хүргэгдэнхэй. Эдэ үдэрнүүдтэ Хяагтын районой ажахынуудта бүхыдөө 172 гектарта, Сэлэнгын районой колхоз, совхозуудта 129 гектарта гэршүүхэ таригдаба. Тиихэдэ Улаан-Үдын, Загарайн районуудта гэршүүхэ тариха хүдэлмэри һаял эхилэнхэй. Бусад районуудта иимэ ургамалнуудые тариха ажалынь үшөө захалаагүй байһаар.

Обёос бүхыдөө 102.777 гектарта таригдаа гэхэ гү, али даабаринь хахадлаад байна. Энэ хугасаа соо Захааминай, Түнхэнэй, Сэлэнгын, Хоринн рйонуудай ажахынууд обёос тариха хүдэлмэреэ дүүргэхэ ойртонхой. Тиин гэһээ Хэжэнгын, Хурамхаанай, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй районуудай ажахынууд түсэбөө һаял хахадлаба. Кабанскын, Зэдын, Бэшүүрэй районуудай колхоз, совхозууд даабаряа оройдоол 43—47 процентдэ хүргөөд байна. Тиихэдэ урда мэтэ бүхы ажалаа унжагайруулһан Яруунын районой механизаторнууд саһал урагшагүй, түсэбынь оройдоол 22 процент дүүргэгдээ.

Хартаабха һуулгаха хүдэлмэри республика доторнай үргэлжэлһөөр. Һүүлэй мэдээгээр 11644 гектарта хартаабха һуулгагдаа гэхэ гү, али түсэбэй дүүргэлтэ 77 процентдэ хүрөөд байна. Эдеэ хоолдо, малай тэжээлдэ хэрэглэгдэдэг энэ үнэтэ ургамал тариха хүдэлмэри Улаан-Үдын, Кабанскын, Хоринн, Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй районуудта урагшатайгаар ябуулагдана. Тиихэдэ Прибайкалиин, Сэлэнгын, Хэжэнгын, Хурамхаанай районуудай ажахынуудта хартаабха тариха болзор хойшолуулагдаа гэхэ гү, али түсэбөө һаял хахадлаха дүтэлөөд байнад. Эндэ Яруунын хартаабхашад нилээд хожомдонхой. Зунай июнь һарын эхиндэ даабаряа 14 процент бэелүүлээ.

Кукуруза тариха хаһа мүнөө эхилэнхэй. Ажахынуудай механизаторнууд эдэ үдэрнүүдтэ силосэй энэ үнэтэ ургамалые тариха хүдэлмэреэ түлэгтэнь оруулжа байнад.

Эдэ үдэрнүүдтэ республика доторнай тэжээлэй корнеплод, рапс, овощ, нэгэ болон олон жэлэй ногоо, мүн силосэй бусад ургамалнуудые тариха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаха ушартай. Ажахы бүхэнэй механизаторнууд бүхы ажалаа түргэдхэжэ, ойрын сагта сүм дүүргэхын түлөө горитойхон оролдохо ёһотой.

Мүнөө зунай июнь һара гараба. Хаа хаанагүй тарилгаяа харууһалха хүдэлмэри эхилхэнь. Тиимэһээ механизаторнууд тарилгаяа унжагайруулхадаа ургасыень эрид доошолуулха байһанаа ойлгожо, эдэ үдэрнүүдтэ улам хурдадхахаар бүхы арга боломжоёо хэрэглэхэ зэргэтэй.

ТУЙЛАҺАНААРАА УРМАШАН...

Эдэ үдэрнүүдтэ Хурамхаанай совхозой малшад абьяас ехэтэйгээр ажаллажа, зургаан һарынгаа түсэб, социалис уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын, энэ жэлэйнгээ даабариие бүхыдэнь амжалтатай бэелүүлхын хойноһоо оролдожо ябана. Энээндэ баримта болгон хэлэхээр жэшээнүүд олон. Тус ажахын түрүү хонишон Даша Бубушкеевич Гармаевай даадаг бригадын гэшүүд энэ жэлэй малай үбэлжэлгые гарза хоролтогүйгөөр үнгэргэжэ, үбэлэй һарануудта абаһан социалис уялгаяа гүйсэд бэелүүлбэ. Эдэнэр 680 түлгэ хонидойнгоо нэгэшье толгойень гарзалуулангүйгөөр, һайн шадалтайгаар ондо оруулаа.

Энэ амжалта тэдэнэртэ миин хүрэжэ ерээгүй. Иимэ үрэ дүн түйлахын түлөө бригадын хонишод халуун намар байхада харюусалгатай хаһадаа бэлдэжэ эхилээ һэн. Зунай бэлшээриин үедэ даалгагдаһан отарынгаа хонидые һайн ногоондо адуулжа, таргалуулаа, хүсэ шадалыень нэмээгээ. Нажарай элдин сагта ахалагша хонишон үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байха юм. Үбэлжэлгынгөө байра байдалыень гүйсэд бэлдэдэг, заһабарилдаг гуримтай. Иигэжэ бүхы ажалаа эртээнһээ саг сооhь хээд байхадань, юумэниинь бүтэсэтэй бшуу.

Даша Бубушкеевич өөрөө нилээд ажалша бэрхэ хүн. Тэрэ ажахынгаа гол һалбари болохо хонин һүрэгые эрхилһээр аяар гушаад жэл болобо.

—Мүнөө болоод ондоо мэргэжэл шэлээд, ондоо ажал бэдэрээд ялай даа. Бүхы наһаараа шахуу шэлэһэн энэ хүдэлмэреэ юугээршье андалдахагүйб. Хонин ажалай хүндэхэниинь элитэ. Жэлэй дүрбэн сагта отараһаа хахасахагүйш. Һалхи шуурганшье, аяма халууншье болог, хонидоол түхэрэен сүүдхэдэ дахажал ябахаш, — гэжэ ахалагша хонишон хөөрэнэ.

Зүб лэ даа. Нүхэр Гармаев хэжэ ябаһан ажалайнгаа сэнгые һайн мэдэхэ хүн. Үдэр һүнигүй, үбэл зунгүй оролдожол ябахадаа, тус коллектив урдаа табиһан зорилгоёо амжалтатай бэелүүлнэ бшуу. Нэдондо хэды хүндэ хүшэр байдалай тохёолдоошье һаань, дахаа. Юуб гэхэдэ, отарын түлгэ хонид һайн ондо ороо, хүсэ шадалааршье һайн. Июль һарын тэн болотор ахалагша хонишон даалгагдаһан хонидоо һайн ногоотой бэлшээридэ адуулжа, саг соонь уһалжа, түхэреэн хоног соо манахаар хараална. Иигэжэ харууһалхадань, ноoһоной гарасада ехэ нүлөөтэй бшуу.

Түрүү хонишоной һамган Сэмбэл Галдановна тэрэнэй туһалагша юм. Эдэ хоёр бүхы ажал хэрэгүүдээрээ уридшалан зүбшэн хэлсэдэг гуримтай.

Даша Бубушкеевич ажахынгаа хонин һүрэгые урагшатайгаар үсхэбэрилһэнэйнгөө түлөө «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагданхай.

Зунай бэлшээриин сагай эхилхэдэ, тэдэнэр түлгэ хонидоо бэлшээн таргалуулхын түлөө үдэр, һүнигүй оролдодог байна. Эгээл энэ үедэ эхэ, эсэгэдээ үхибүүдынь ерэжэ, ехэ туһаламжа үзүүлдэг, үбһэ тэжээл бэлэдхэлсэхэдэнь хамһалсадаг заншалтай.

Ажалай баяр... Гэр бүлөөрөө хонишодоор хүдэлжэ ябаһан Гармаевтан энэ дулаахан үгые һайн мэдэхэ. Мүнөө эдэнэрэй хонин ажалай ээлжээтэ шухала хаһа — зунай бэлшээриие зүбөөр хэрэглэхын, ноoһо хайшалалгаяа эмхитэйгээр үнгэргэхын түлөө тэмсэжэ ябаһандань яһала һайшаамаар.

Эдэнэр зориһондоо хүрэжэ шадаа. Тусхайлбал, бригадын гэшүүд үнгэрэгшэ жэлые гарзагүйгөөр үнгэргэһэн, хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,9 килограмм ноoһо хайшалжа, түсэбөө 104 процент дүүргэһэн байна. Энэ түйлаһан үрэ дүнгөөрөө тэдэнэр районойнгоо чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө. Даша Бубушкеевич тэрэ амжалтаяа байгша ондо бүри арьбадхаха хүсэлэнтэй ажаллажа ябана.

Мүнөө жэлдэ тус бригада отарынгаа толгой бүриһөө 4,0 килограмм һайн шанартай ноoһо тушаахаар хараална. Тэрэнээ заатагүй бэелүүлжэ шадаха гэжэ...

Д. ДОНДОКОВ.

Хурамхаанай район.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хонишод Даша Бубушкеевич, Сэмбэл Галдановна Гармаевтан үглөөгүүр хонидоо бэлшээридэнь гаргахаяа байна.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

Совет орон дотор

ШЭНЭ ҺҮРИНҮҮД

СТАВРОПОЛЬ. Эрдэм ухаанай үндэһөөр мал эдеэлүүлгын рационие хангаха үнһэнэй нөөсэ бэлэдхэхэ гэжэ эндэхи тэжээл бэлэдхэгшэд уялга абанхай. Эгээл үнэтэй сэнтэй гэжэ тоологдодог майн ногоо тэдэнэр жэгдэ сабшажа эхилээ. Үнеэн бүхэндэ нэгэ тонно, харин хониндо центнерһээ бага бэшэ үбһэ бэлэдхэхые хараална.

Рациондо үбһэнэй дуталдалгые бусад янзын үбһэ тэжээлээр хүсэлдүүлхын аргагүй юм гэжэ бодото байдал харуулна. Урда жэлнүүдтэ хизаарай зарим колхоз, совхозууд силосээр, сенажаар бардамаар хангагдаһан байгаашье һаа, малай ашаг шэмые дээшэлүүлжэ шадаагүй һэн.

Үбһэ ехээр бэлэдхэхын тула Ставропольда тусхай шэглэлтэй 426 комплексно отряд бүридхэгдөө юм. Техникээр һайнаар хангагданхай тула тэдэнэр үһэлэгдэдэг сабшалангай ургасые 10 хоног соо хуряаха аргатай. Сабшалгын ба һүрилэлгын графигые нягтаруулан, олохон ажахынууд зунай һаранууддта хүсы үбһэнэй, шэмэтэй бусад ургамалнуудай дүрбэн ургаса хуряажа үрдидэг байна.

Хабарай хура бороогой һүүлээр хээрын сабшалан эрид һайжараа юм. Һуурин тосхонуудай захаархи, ойн соорхойн ногоо сабшахын тула гар хажууршадай бригаданууд, звенонууд эмхидхэгдээ юм.

ТЭЖЭЭЛ БА НЭМЭЛТЭ ШЭГНҮҮР

НОВОСЕЛОВО. (Красноярска хизаар). Мүнөө жэлдэ Красноярска хизаарай Новоселовско районой мал ажалай бүхы фермэнүүд гарзаяа харюулаа юм. Райондо тэжээлэй бата бааза байгуулһанай ашаар энэ түйлагдаа.

Эндэ түхэреэн жэл соо үбһэ тэжээл тухай анхарал оролдолго гаргадаг юм. Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ бэеэ даанхай һалбари болгогдонхой. Колхоз, совхозуудта хамтын подрядаар хүдэлдэг бригаданууд ба звенонууд байгуулагдаа.

Ажахынуудта белогоор баян ургамалнуудта ехэ анхарал хандуулагдадаг. Жэшээнь, «Легостаевский» совхоздо ноготооной ба түмһэтэ тэжээлэй баян ургаса абадаг. Эндэ Ю. Скворцовой даадаг звеногой габьяа ехэ юм. Тус коллективэй дүй дүршэлые районой бусадшье ажахынууд халан абадаг. Жэшээнь, «Анашенский» совхоздо тэжээл бэлэдхэлгын бригаданууд хоёр жэл соо полиин ургасые 30 шахуу процентээр дээшэлүүлээ юм.

Районой фермэнүүдтэ малай шэгнүүр сүүдхын 800 граммаар нэмэдэг. Ажахынууд гүрэндэ мяха, һү, ноoһо худалдаха талаар жэлэй түсэбтэ даабариие үлүүлэн дүүргэнхэй.

(ТАСС).

АШАГ ШЭМЫЕНЬ НЭМЭЭХЭ...

КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиин шиидхэбэринүүдтэй танилсаад байхадаа, бидэ, малшадай урда ехэхэн зорилго табигдана гэжэ гүйсэд ойлгонобди. Ушар иимэһээ бидэнэй ямараар хүдэлһэнһөө, түсэбөө хайшан гээд дүүргэһэнһээ ехэ юумэнэй дулдыдаха байһаниинь эли.

Би адуушанаар хүдэлнэб. Үбэлжэлгын үедэ нютагтаа, зунай сагта Прибайкалиин районой «Дальний Ангир» гэжэ холын бэлшээридэ ошодогбди. Теэд би энэ ажалые шэлээд, өөрынгөө һайн дураар ерээд хүдэлжэ байгаа хадаа хэндэ голхорхо, гомдохобши даа. Тиимэһээ түхэреэн жэлэй туршада даалгагдаһан адуун һүрэгөө олошоруулхал, ашаг шэмыень нэмээхэл гэжэ оролдожо ябадагби.

Бага балшар наһанһаа хатарша, жороо моринд дуратай агша һэм. Эдэ бүгэдэ миниин саашанхи ажабайдалдамни ехээр нүлөөлөө юм гү? Өөрөөшье мэдэгшэгүйб. Адуушанаар дайралдаһан лэ хүн хүдэлжэ шадахагүй ха. Заабол моридто дуратай, адуун һүрэгэй абари зангые абаһаар ойлгохо, мэдэхэ арга шадабаритайшуул энэ мэргэжэлые шэлэдэг ёһотой.

Би адуун һүрэг даажа абаһаар арбаад гаран жэлдэ хүдэлжэ ябанаб. Түрүүшын жэлһээ эхилжэ, муу бэшэ үрэ дүнгүүд түйлагдаа һэн. Арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбые амжалтатай бэелүүлээд байнабди. Энэшье табан жэлдэ түл абалгамнай яһала һайн. Гансал нёдондо унага абажа бирабагүйбди. 100 гүүн бүриһөө 60 унага абажа тушаагаабди. Энэмнай тиимэшье һүрхэй дүн бэшэ гээшэ ааб даа. Юуб гэхэдэ, урзанда жэлэй хабарынь манай адуу моридтомнай элдэб үбшэнүүдһээ һэргылжэ, тарилгануудые хээ һэн. Энээнһээ боложо, гүүднэй олон унага хаяа. Мүнөө жэлдэ бидэ зуун гүүн бүриһөө 80-һаа доошо бэшэ түл абажа түлжүүлхэ зорилготойбди. Апрель һарын һүүл багаар гүүднэй унагалжа эхилээ юм.

Мүнөө би залуу хүбүүн Владимир Эрдынеевтэй 210 адуу харууһалнаб. Һүрэг соомнай 74 гүүн, 5 азарга тоологдоно. Имэл хоёр хүн нютагайнгаа адуун һүрэгые олошоруулха гэжэ оролдожо ябанабди даа.

Һүүлэй үедэ адуун һүрэгые саашадань хүгжөөхэ, эдээнһээ абтадаг продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилдэг болохо асуудалда анхаралай хандуулагдадаг болоһониинь ехэ һайшаалтай байна. Эдэ бүгэдые бэелүүлгэ хадаа адуушан бүхэнэй ажалһаа, тэдэнэрэй оролдосоһоо сэхэ дулдыдаха байна бшуу. Тиимэһээ бидэ урдахи харюусалгаяа ойлгожо, хүсэ шадалаа гамнангүй оролдохо байһанаа мэдүүлнэбди.

Унага олоор абахаһаа гадуур адуугаа тобир тарганаар, нэгэшье толгой гарза хоролтодо оруулангүйгөөр ондо оруулха, залуу даагадаа, гунадаа хүндэ шэгнүүртэйгээр гүрэндэ худалдаха зорилгоёо дүүргэхэ хүсэлтэйбди. Энэ эрилтые бидэ гүйсэд ойлгонобди. Тиимэһээ үдхэн ногоотой, шэмэтэй газарнуудаар адуугаа бэлшээнэбди, залуу адуундаа, түрэхэ гүүнүүдтээ шанартай тэжээл эдюулнэбди. Зүгөөр үхэр, хонидтол адли адуунда үбэлдөө тэжээл үгтэдэггүй гээшэ. Зунай, намарай сагта өөрөө шадаха соогоо бага-сага үбһэ бэлдхээ бологшобди.

Ажахымнай обёосой, үбһэнэй юумэ багашагаар хубаарилагша. Иигэжэл жэлэй дүрбэн сагта сагай уларилай ямаршье байгаа һаа,— саһа бордоһотой гү, али хура бороотой үдэрнүүдтэ — адуугаа бэлшээжэ гаранабди. Янгинама хүйтэн, аяма халуун сагуудта эмээл морёор һүрэг адуу манаха гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ даа. Илангаяа наһатай боложо ябаһан хүндэ бүришье һаа хүшэр. Тиимэһээ би Владимир хүбүүе энэ мэргэжэлдэ һургаха гэжэ шиидээ һэм. Тэрэмнишье адуу моридо дуратай байшоо. Теэд залуу хүндэ адуушанаар ажаллахадань гоё ааб даа. Эмниг азаргануудые эмээллэжэ унаад, үргэн талада тооһо бурьюулан табилуулхада, одорл сэдьхэлээ ханахаар ха юм.

Мүнөө машина, техникын элбэгжээд байһан ү... ридоор бүтээхэ ажал... доо гэхэ хүнүүд олон... хой. Зарим малшад... мотоцикл, автомашина... малаа манажа эхилэнхэ... мнай һайшаалтай хэрэ... ааб даа. Адуу морь... бага-сага ашаа шэрэлэ... лаа адуулхын, жэл... үнгэргэгдэдэг зунай... та найрай урилдаанда... баадахын, сэгээ, мяха... тула энэ һалбарии... дань хүгжөөхэ ёһотой... шухала хэрэгые эрхил... рэгтэ бидэ, адуушад... рүүн хубитаяа оруула... гатайбди.

Адуушадые ажахы... соондо оруулха гэшэ... үедэ шухалада тооло... Иимэ хэмжээ абаагүй... һалбарияа саашадань... хэмнай бэрхэтэй байжа... гад.

Саашадаа залуу хү... бэлдэхэ хэрэгтэ ажа... тэлбэрилэгшэд, мэрг... һаналаа хандуулха ё...

Һаяын үдэрнүүдтэ... һүрэгөө зунай холын... ридэ гаргахамнай. Т... урда тээ элдэб үб... һээ һэргылжэ тарил... ажахынуудай адууһа... хын тула тамгалха ... ябуулжа эхилбэди.

Иигээд лэ нилээд ор... тойгоор, эбтэй зэтэйгэ... гэн һаналтайгаар ... байгаа һаамнай, уна... олоор абтаха, адуу... тобир тарганаар ондо ... ха юм даа.

Ц. МИЖИ...

Загарайн районой «Дру... совхозой ахалагша адуу...

А. С. ПУШКИНАЙ ТҮРЭҺӨӨР 185 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

БУРЯАД ОРОНДО МЭДЭЭЖЭ БАЙГАА

АЛЕКСАНДР Сергеевич Пушкин, тэрэнэй хүн нэрэ, зохёохы ажал хадаа ородой соёл болбосоролой омогорхол, хүн түрэлтэнэй оюун бэлигэй гайхамшагта орьелнуудай нэгэн гэжэ үнинэй тодоронхой. Дэлхэйн искусствын хүгжэлтэдэ тэрэнэй үзүүлһэн нүлөө шэргэшэгүи, хизааргүй юм. В. В. Маяковскиин үгэнүүдые хэрэглэн хэлэбэл, «үе сагуудай дабаануудые дабан, поэдүүдэй ба засаг түрэнүүдэй толгой дээгүүр» дүүлин, манда хүрэжэ ерэдэг гээшэ. Манһаа саашалан холодохо тумаа, саг үенүүдэй хүшэгэнүүдэй далда орохо тумаа дэлхэйн соёлой ба искусствын хүгжэлтэдэ улам ехээр нүлөөгөө үзүүлнэ гэбэл, алдуу болохогүи.

Бидэнэй наһан соо ходол бидэнтэй ябадаг гэгээн үндэр поэзинь сэдьхэл бодолой талаар, Эхэ орондоо дуратайгаар хүмүүжэхэ хэрэгтэмнэй тулалдаг байна. Хэдышье наһа хүрөөд, Пушкинай шүлэгүүдые гү, али прозые уншахадамнай, хододоол шэнээр, гайхалтай һайханаар, юрын шэнги аад, эди шэди мэтээр үзэгдэхэ.

Пушкинай уран бэлигтэ арад зоной дурладаг дуран һуларшагүй. Тэрэнэй зохёохы ажалые шэнжэлэгшэд, эрдэмтэд ямар бэ даа, нэгэл шэнэ юумые олоод лэ байдаг. Пушкинай зохёолнууд театрай сценэнүүд дээрэ табигдана, кино болгогдоно. Пушкинай нэрэтэй холбоотой газар нютагууд нангинаар сахигдан харууһалагдана.

Арбан юһэдэхи зуун жэлэй хорёод онуудаар Пушкинай зохёолнууд Буряад орондо хүрэһэн юм гэжэ эрдэмтэд тоолодог. Россин заха хизаар нютагуудаар Пушкинай шүлэгүүд, поэмэнүүд, үльгэр онтохонууд ехэл түргэн тараһан түүхэтэй. «Бүхы Росси дотороо, дулии балай нютагуудааршье Пушкинай түрүүшын туршалганууд зэдэлэн дуулдажа, олон-олон уншагшадаи дурые буляаһан байна. Имагтал үзэглэлнүүдэй, зүүдэнэй тайлбариин хурадаг байһан газарай хүн зон тэрэнэй зохёолнуудые һонирхон уншажа, олоороо сугларач хөөрэлдэдэг болобо», — гэжэ В. Г. Белинский бэшээ һэн. Поэдэй мүнхэ зохёолнууд хүн зондо ямар нүлөө үзүүлдэг байгааб гэжэ Чимит Цыдендамбаевай «Банзарай хүбүүн Доржи» роман соо ехэ зохидоор харуулагданхай.

«XIX зуун жэлэй гушаад онуудта Забайкалиин үзэг бэшэг мэдэхэ хүн зоной дунда Пушкинай романтическа зохёолнууд ехээр дэлгэрһэн байгаа гэжэ тухайламжалха дүүрэн үндэһэн бии», —гэжэ профессор А. А. Белоусов «Нэгэ бүлэ соо» гэһэн ном соогоо бэшэнэ.

Декабрист нүхэдэйнгөө хүбэн заяан тухай А. С. Пушкин тон ехээр сэдьхэлээ зободог байгаа «Үлгүүлжэ алуулагшад тиигээд лэ дүүрэбэ һэн гэлэй, харин 120 хани нүхэдэй, аха дүүнэрэй, нүхэсэжэ ябаһан хүнүүдэй каторгада эльгээгдэһэниинь гайтан байна даа», — гэжэ Пушкин 1826 оной августын 14-дэ бэшээ һэн.

Пушкин хани нүхэдөө хэзээдэшье мартадаггүй, үнгэрхэдөө, тэдэниие эрьежэ, Сибирь хүрэжэ ерэхэ тухай бодомжолдог байһан юм. Мэдээжэ декабристын һамган Александрина Муравьевагай Сибирь тээшэ зориходо, «Сибириин уурхайн гүн соогуур» гэһэн зорюулгаяа тэрээнтэй эльгээгээ. Тэрэнь декабристнуудай сэдьхэлые тон ехээр хүдэлгэһэн гэжэ мэдээжэ. Тэрээхэн шүлэгынь имагтал декабристнуудта хүрөө бэшэ, гар гарһаа буулгагдан бэшэгдэжэ, үргэн уужам Сибирь соогуур дэлгэрээ һэн. Зарим үгэнүүдынь ондоо болгогдожо байгаад, дэлгэр дэлгэрһээр, арадай дуун болоһон түүхэтэй.

Сибириин уурхайн
гүн соогуур
Сэдьхэлдээ омогтой
тэсэгты,
Хосорхогүй үйтай
ажалтнай,
Холын үндэр бодолтнай.

(Ц. Галсановай оршуулга).

Пушкинай эдэ үгэнүүд Сибириин залуушуулай зүрхэ сэдьхэлдэ мүр сэраа үлөөжэ, эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэхыень уряалдаг байгаа бшуу.

Александрина Муравьева Сибирь ерэхэдээ, Пушкинай үшөө нэгэ зохёолые — Лицейдэ хамта һураһан хани нүхэртөө — Иван Пущинда зорюулһан шүлэгыень асарһан юм. Пущин 30 жэл үнгэрһэн хойно иигэжэ бэшээ бэлэй: «Пушкин эгээл түрүүн һайхан үгөөрөө намайе Сибирьтэ угтажа абаһан байха. Шэтэдэ хүрэжэ ерэһэн үдэрни Александра Григорьевна Муравьева намайе харшада дуудажа ерүүлээд, нэгэ хуудаһа саарһа үгэжэрхёо һэн. Тэрээн дээрэнь хэнэйшьеб гараар иигэжэ бэшээтэй байгаа: «Эгээл һайн нүхэрни, эрхим минии нүхэр» ...Пушкинай хоолой сэдьхэлыем баясуулан соностоо. Сүлэлгэдэ байхадань минии ошожо тэбэрюулээшэдэл адляар би оорыень тэбэрихэ аргагүй байгаа бшууб даа».

Пушкинай дүтын нүхэд декабристнуудай дунда олон һэн. Харин Вильгельм Кюхельбекер эгээл дуратай нүхэдэйнь нэгэн байгаа.

В. К. Кюхельбекер декабристнуудай хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, 1825 оной декабриин 14-дэ Сенадай талмай дээрэ болоһон буһалгаанда эрэлхэг зориг харуулһан юм. 10 жэл шахуу элдэб түрмэнүүдтэ, хэрэмүүдтэ һуужа байһан аад, Буряад орон руу, Баргажан һууриндa сүлэгдэһэн намтартай.

Баргажанда В. К. Кюхельбекерэй ажаһуудал хүндэхэн байгаа. Номуудай дуталдалгаһаа, гансаардалгаһаа, литературна ажабайдалһаа холо байһанһаа тэрэ зободог һэн гэхэ. Имагтал Пушкинтай бэшэг бэшэлсэдэг байһаниинь хүшэрхэн ажабайдалдань шэмэг боложо үгэдэг һэн. Агууехэ уран зохёолшо хамаг хаалта хэрэмүүдые дабан, тэрэндэ өөрынгөө номуудые, бэшэгүүдые эльгээхэ аргаяа олодог байгаа.

Буряад орондо сүлэгдэһэн Кюхельбекертэ Пушкинай бэшэһэн бэшэгүүд манда хүрөөгүй, тэдэ бэшэгүүд абтадаг байгаа. Тэрэнииень Кюхельбекерэй бэшэгүүд баталан гэршэлнэ. «Минии бэшэгтэ шамһаа харюу абтахагүйнь гээшэ гү гэжэ тэсэбэрээ бараһараа хүлеэгээлби гэжэ, хайрата нүхэрни, мэдэрхэ байнаб; тиигээд лэ би ехээр баярлаба ха юмбиб; зүгөөр журналайшни түрүүшын номой бэшэгтэй хамта үгы байһаниинь халагламаар: би тэрэниие абаагүйб», — гэжэ Кюхельбекерэй нэгэ бэшэг соо хэлэгдэнэ.

12 жэлэй туршада харалсаагүй хани нүхэд иигэжэ бэшэгүүдээрээ золгодог болоһон түүхэтэй. 1836 оной февралиин 12-то Кюхельбекер Баргажанһаа иигэжэ Пушкинда бэшээ һэн: «байд гээд лэ, намда эльгээһэн номуудшни алишье талаараа намда үнэтэй, сэнтэй... Илангаяа ши, поэт, манай прозаигуудта орходоо үлүүгээр нам тушаа оролдолго гаргаһаншни бүришье зохид, һайн байна».

Тэрэл бэшэг соогоо Кюхельбекер Сибириин хүн зоной ажаһуудал тухай мэдээсэлнүүдые Пушкинда дуулгана: «Забайкалиин хизаар гэхэ гү, али Дауриин Украина тухай юу хээ мэдэхэ дуратай байгаа ёһотойш. Минии мүнөө ажаһуужа байһан Сибириин энэ булангые онтохонууд соо, дуунууд соо иигэжэ нэрлэдэг юм». Баргажан руу сүлэгдэһэн нүхэрынь өөрынгөө ажаһуужа байһан хизаар тухай, буряадууд тухай, метисүүд тухай, үнинэй һуурижаһан ородууд тухай, тэдэнэй нютаг хэлэнэй онсо илгаа тухай бэшэг соогоо дуулгана.

Номууд сооһоо мэдэхэ болоһон ортонгуд тушаа Пушкин Кюхельбекерэй бэшэг сооһоо мэдэжэ абаһан байна. Ортонгуудые гэхэ гү, али түнгүүсүүдые «Памятник» гэһэн шүлэг соогоо дурдаһыень мэдэнэбди.

Сибириин байгаали тухай Кюхельбекер бэшэһэн байдаг. «Байгал тухай юушье бэшэхэ аргамгүй: мульһэн хушалта дороо байхадань би харааб. Харин, нүхэр, эндэхи огторгой хэлэшэгүй һайхан. Ямар сэлмэг байдаг гээшэб! Ямар олон мүшэдтэйб!»—гэһэн үгэнүүдые үшөө нэгэ бэшэг соонь уншанабди.

Кюхельбекерэй хаалтада байхадаа бэшэһэн хэдэн зохеолнуудые Пушкин хэблэжэ шадаһан юм. Гэхэ зуура Кюхельбекертэй бэшэг бэшэлсэхэ зүбшөөл Пушкин засаг түрэһөө абажа ядаһан байха. Харин Кюхельбекер аргын олдобол, Пушкинда бэшэг эльгээжэ үрдидэг байгаа. «Байгуулагдаһан гуримһаа гадуур Петербург тээшэ камер-юнкер Пушкинда гүрэнэй гэмтэн Вильгельм Кюхельбекерэй эльгээһэн бэшэгүүд тушаа хэрэг гэһэн гаршагтай хабтаһан Эрхүүгэй архивта мүнөө хадагалагдажа байдаг.

Баргажанда байхадаа, Кюхельбекер Пушкин тухай саг үргэлжэ һанажа бодожо байдаг байгаа гэжэ тэрэнэй шүлэгүүд, прозо, үдэр бүриинь тэмдэглэлнүүд гэршэлнэ. 1836 оной октябриин 19-дэ лицейскэ ойн баярта поэдтэ хандан, Кюхельбекер иигэжэ бэшээ: «Харанхы энэ далай соо шинии образ намда гэрэл туяа боложо үгэнэ».

Агууехэ ород поэдэй гэнтын аюулаар наһа бараһан тухай мэдээсэл Кюхельбекерэй бүхы сэдьхэлые доһолгоһон юм. Аяар холын Баргажанда оршожо байһан тэрэндэ хамаг юумэн хуу харанхы, һонингүй болошоо. Тиигэжэ ехэ удаан саг соо тэрэ зобоһон байгаа. Пушкинда зорюулһан олон тоото шүлэгүүдынь тэрэ зоболонгыень гэршэлнэ...

Гэрэлтэ һайхан бэлигээ Пушкин арад зондоо дууһыень үгөө. Тиимэһээ арад зон гэгээн үндэр бэлигтэнь һүгэдэдэг байгаа, мүнөөшье һүгэдэнэ, хожомоошье һүгэдэхэ.

М. ЗЕЛИКОВ.

Хяагтын районой Шара-Голой дунда һургуулида арбадахи болон наймадахи классуудан һурагшад гүрэнэй шалгалта гаража эхилбэ. Литератураар сочинени бэшэхэдээ, арбадахи классай һурагшадай нэгэшье хүн муу гэһэн сэгнэлтэ абаагүй. Тиихэдэ найма дахи классайхид алгебра, геометреэр мүн лэ һайн сэгнэлтэнүүдые абаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Шара-Голой һургуулиин наймадахи классай һурагшад.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ҺУРАГШАДАЙ СЛЁТ

Барханай ба Элһэнэй дунда һургуулинуудай һуралсалай-үйлэдбэриин комбинадта һурагшадай слёт болобо. Тэдэнэр үнгэрэгшэ жэлэй табадахи четвертьдэ түйлаһан амжалта, үзэгдэһэн дутуу дунданууд тухайгаа хэлсээд, байгша ондо хэхэ ажалайнгаа хэмжээе тодорхойлон хараалба.

Нёдондо УПК-гай нэгэ звено түрэл колхозойнгоо мянган толгой хурьга харууһалаа һэн. Хурьгадые гарза хоролтодо оруулангүй харууһалхаһаа гадна, тэдэнэй амидын шэгнүүрые нэмээһэн байна. Тиимэ амжалта түйлаһанайнь түлөө һурагшадые Самарканд хото ошохо аяншалагшадай түлбэригүй путёвкоор колхоз урмашуулһан юм.

Байгша ондо УПК-гай гэшүүд нилээд ехэхэн ажал хэхээр хараалбэ. 600 центнер үбһэ, тэжээлэй 100 центнер мүшэр бэлэдхэхэ, 80 мянган хонинойноһо хайшалха, мянган хурьга харууһалха юм. Ажалдаа шалгараһан һурагшад Совет оронойнгоо хото городуудаар, Байгал далай болон Улаан-Үдэ хотоор аяншалха путёвкоор шагнагдаха ёһотой.

Барханай һургуулиин директор Ц. Ш. Чимитцыренов, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ В. Д. Цыренов, партиин Хурамхаанай райкомой секретарь В. И. Будаев, һурагшад С. Цыбенов, Д. Аханов гэгшэд УПК-гай дүүргэдэг ехэ ажал хүдэлмэри, тэрэнэй хүмүүжүүлхы үүргэ, хүүгэдые ажалда дүршүүлгэ тухай слёт дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

С. БУДАЕВА.

АЛ ХЭЖЭ ХҮДЭРЖЭНЭ

рядуул һайн үрэ дүнгүүдые түйлэдаг байна. Үйлэдбэриие оньһожоруулха ба автомадаар хангаха, гар ажалай хубиие бага болгохо үсөөн бэшэ проектнүүдые тэдэнэр барилганууд болон предприятинуудта нэбтэрүүлдэг болонхой. Студентнүүд эрдэм мэдэсээ үргэдхэхые, мүнөөнэй үйлэдбэриин орёо байдалые түргөөр ойлгожо абахые эрмэлзэнэ. Тиигэжэл барилгын отрядуудай тугууд доро дээдэ һургуулинуудай болон техникумүүдэй 600-һаа дээшэ студентнүүд болон һурагшад зун бүри сугларна гээшэ бшуу.

Манай орондо һурадаг гадаадын оронуудай 700-һаа дээшэ студентнүүд үетэн нүхэдтээ хамта ажалай семестртэ хабаадалсадаг юм. 500 шахуу интернациональна отрядуудай бүридэлдэ тэдэнэр оролсодог. Тэдэнэй дунда Болгариин ба Венгриин, Вьетнамай болон ГДР-эй, Монголой ба Польшын, Кубын болон Чехословакиин, Афганистанай ба Анголын, Мозамбигай болон Никарагуагай, Сириин ба Эфиопиин, мүн бусадшье гүрэнүүдэй хүбүүд, басагад бии. Иимэ отрядуудта хүдэлхэдэнь, нэгэ нэгэеэ һайнаар ойлгожо абахадань, интернациональна хани барисаае бэхижүүлхэдэнь, ханинарай экономико болон соёлболбосоролдо түйлагдаһан амжалтануудтай танилсахадань, туһалдаг харин гадаадын студентнүүдтэ совет хүнүүдэй ажабайдалые, хүсэлэл эрмэлзэлые бүри гүнзэгыгөөр ойлгохо арга боломжо олгодог байна.

Усть-Илимэй ой модоной промышленна комплексын барилгада, Сибириин Усть-Илимск гэжэ залуу хотын барилгада ба болбосон түхэлтэй болголгодо «Хани барисаан» гэһэн интернациональна отряд арбадахи жэлээ хабаадана. Эндэ студентнүүдэй ерэхэдэ, хотын бүхы ажабайдал хүхюутэй болодог юм. Ажалта үдэрэй һүүлээр тэрэнэй үйлсэ гудамжаар элдэб хэлэнүүд дээрэ студентнүүдэй соргой хүхюун дуунууд зэдэлдэг, интернациональна хани барисаанай фестивальнууд ба үдэшэнүүд, студентнүүдэй агитбригадануудай концертнүүд, хотын залуушуулай коллективүүдтэй уулзалганууд, спортивна мүрысөөнүүд үнгэргэгдэдэг.

«Зунай семестр» гээшэ ганса ажал ба амаралта бэшэ, харин политико-хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри болоно. КПСС-эй ба Совет гүрэнэй уласхоорондын ажал ябуулгые ба экономическа политикые гүнзэгыгөөр шудалалга, уласхоорондын залуушуулай хүдэлөөнтэй танилсалга студентнүүдэй отряд бүхэнэй ажал ябуулгын программада дэмы оруулагдадаггүй. Отряд бүхэндэ Габшагай ажалай үдэрнүүд үнгэргэгдэдэг. Эдэ үдэрнүүдтэ ажаллажа, олдоһон мүнгэн хүгжэжэ байгаа оронуудай залуушуулай холбоонуудта туһаламжын жасада оруулагдадаг байна.

Үнгэрһэн зундаа гадаадын студентнүүд Студентнүүдэй бүхэсоюзна отрядтай хамта «Совет залуушуулай эб найрамдалай жагсаалай» хэмжээ ябуулгануудта, патриотическа хэрэгүүдэй «Память» гэһэн эстафетэдэ, Москвада Поклонно хада дээрэхи Илалтын мемориалай барилгын жасада мүнгэ оруулхын тула субботнигууд болон воскресникүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан юм.

Социалис бусад оронуудташье студентнүүдэй ажалай хүдэлөөе эмхидхэлгын баян ба һонирхолтой дүй дүршэлтэй болонхой. Совет дээдэ һургуулинуудай болон аха дүү социалис гүрэнүүдэй дээдэ һургуулинуудай хоорондо 19 жэл соо студентнүүдэй отрядуудые халан абалсадаг байна. Энээнэй ашаар Болгариин, ГДР-эй, Чехословакиин студентнүүдэй бригаданууд һайн мэдээжэ болонхой.

1983 оной зун социализмын оронуудай барилганууд дээрэ — Варшавска метрогой, Жарновцадахи атомно электростанциин (ПНР), Брнодохи «Приор» гэжэ худалдаа наймаанай түбэй болон техническэ дээдэ һургуулиин һуралсалай корпусуудай (ЧССР) объектнүүдэй барилга дээрэ, Дебреценэй кооперативуудта үрэ жэмэсэй ургаса хуряалгада (ВНР) 5 мянганһаа дээшэ совет студентнүүд хүдэлөө бэлэй. Өөһэдынгөө ээлжээндэ социалис элдэб оронуудай студентнүүд Ростовско областьдо «Россия» гэжэ химическэ комбинадта, Омско областьдо СССР-эй 60 жэлэй нэрэмжэтэ совхоз-комбинадта теплицэй комплексдо, Узбегэй ССР-тэ «Азот» гэжэ нэгэдэлдэ хүдэлһэн байна.

Зунай һарануудта холын, түбхинэнги бэшэ районуудта ошохые студентнүүдые юун бааланаб? Энэ асуудалда зүб харюу абахын тула отрядуудай бүридхэгдэжэ байха үедэ дээдэ һургуулида орожо һонирхохо хэрэгтэй юм. Холын барилгануудта ошохо отрядуудта эгээл ехэ конкурс байдаг.

Евгений НАЗАРОВ,
Студентнүүдэй бүхэсоюзна барилгын отрядай командирай орлогшо.
(АПН).

· ТАСС · АПН ·

ХИЛЫН СААНАҺАА

ИЛАЛТЫН ТҮҮХЭТЭ УДХА ШАНАР

ПРАГА. Фашис Германи болон тэрэнэй союзнигуудые һамна бута сохилгодо совет арад болон тэдэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд гол үүргэ дүүргэһэн байгаа. Хүрин тахалда эсэргүү зэбсэгтэ тэмсэлдэ Советскэ Союз эгээл ехэ бэрхэшээл түбэгүүдые бэе дээрээ даажа гараа һэн. Хатуу шанга байлдаануудта совет сэрэгшэд толотомо амжалта, илалта түйлажа, дэлхэйн хоёрдохи дайнай үрэ дүнгүүдтэ шиидхэхы үүргэ дүүргэһэн байгаа гэжэ «Руде право» газетэ бэшэнэ.

Фашис коалициин сэрэгэй машиные зогсоохо аргатай хүсэнэй капиталис оронуудта үгы байһыень Германиин зэрлиг муухайгаар СССР-тэ добтолон ороһон ушарынь элирхэйлэн харуулаа һэн. Ээрхэг түримхэйшүүлэй добтолгые зогсоохо гэһэн сэрэгэй-политическэ шухала зорилго Советскэ Союз болон тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд бэелүүлхэ баатай болоһон байха юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхилэмсээр, социалис революциин түйлалтануудые сахин хамгаалха, СССР-эй эрхэ сүлөө болон бэеэ дааһан байдалые хангаха талаар шэн габьяата тэмсэлдэ совет арад эрэлхэг зориг болон баатаршалга гаргаһан байгаа. Совет-герман фронт дэлхэйн хоёрдохи дайнай гол фронт болоо һэн.

Совет правительствын холын хараатай, сэсэн мэргэн политикын ашаар Москва шадар совет сэрэгшэдэй түйлаһан илалта гитлеровскэ сэрэгүүдтэ эсэргүү нэгэдэлые эмхидхэн байгуулха арга олгоо бэлэй. Гэбэшье баруунай зарим гүрэнүүдэй зонхилхы бүлэгөөрхид империалис гүрэнүүдтэ эсэргүү тэмсэлээ СССР-ые һуларуулха гэһэн түсэбүүдтэй холбоһон байгаа. Эгээл тиимэһээ тэдэнэр абаһан уялгаяа бэелүүлхые шамдабагүй.

Волго мүрэн дээрэ түйлагдаһан илалтын һүүлээр стратегическэ үүсхэл эдэбхи Совет Армиин гарта бүрин хүсэдөөр орожо, дайнай түгэсхэхы шатада совет фронт дэлхэйн хоёрдохи дайнай шиидхэхы фронт зандаа үлэһэн юм. Эхэ ороноо сүлөөлһэнэйнгөө һүүлээр совет сэрэгшэд ленинскэ интернациональна политикаяа бэелүүлэн, Европын бусад гүрэнүүдэй газар дайдые сүлөөлхэ уялгаяа дүүргэһэн байгаа.

ПОРП-ын ЦК-гай ПЛЕНУМ

ВАРШАВА. ПОРП-ын ЦК-гай пленум Лодзь хотодо боложо. «Польшодо социализм байгуулгада хүдэлмэришэн ангиин түрүү үүргые саашадань бэхижүүлхэ тухай» ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой элидхэлые, мүн «Ажахын даабаринуудые бэелүүлгэдэ заводой коллективүүдэй үүргэ тухай» ПНР-эй Министрнүүдэй Совэдэй элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэбэ.

Засагай нютагай зургаануудай — арадай Совэдүүдэй һунгалтын июниин 17-до үнгэргэгдэхэеэ байһантай дашарамдуулан, ПОРП-ын ЦК-гай пленум һунгагшадта хандаһан хандалга абаба. Һунгалтада хабаадажа, ороноо саашадаашье амжалтатайгаар хүгжөөхын, тэрэнэй аюулгүй байдалые бэхижүүлхын аша туһада граждан ба патриот ёһоной уялгаяа дүүргэхыень тэрэн соо хүдэлмэришэн ангиие, хүдөөгэй ажалшадые, интеллигенциие уряалһан байгаа.

Партиин ЦК-гай гэшүүдһээ, гэшүүндэ кандидадуудһаа гадна, республикын томо ехэ промышленна предприятинуудай 800 хүдэлмэришэд пленумдэ хабаадаһан байна.

ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь В. Ярузельский пленум дээрэ түгэсхэлэй үгэ хэлэбэ.

ИТАЛИИН КОММУНИСТНУУДАЙ ГАЗЕТЫН ҺАЙНДЭР

РИМ. Италиин коммунистнуудай «Унита» газетын һайндэр Неаполь хотодо дүүрэбэ. Арбан үдэрэй турша соо эндэхи кварталнуудай нэгэндэ фестивалиин городок нээгдэһэн байгаа. Эб найрамдалай түлөө, правительствын арадта эсэргүү экономическа хараа шэглэлдэ эсэргүү коммунистнуудай тэмсэл тухай хөөрэһэн павильонууд, выставкэнүүд, стендүүд эндэ нээгдэбэ. Энэ үе соо 100 мянга шахуу хүн эндэ орожо хараһан байгаа. Тэдэнэр хэдэ хэдэн орон доторой ба уласхоорондын гол шухала асуудалнуудта, партийна зорилгонуудта зорюулагдаһан хэдэ хэдэн семинарнуудта, уулзалгануудта, хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаба. Эдэ хэмжээ ябуулгануудай үедэ ядерна буу зэбсэгүүдые Италида дэлгэрүүлэн табиха хэрэгые буруушаажа байһанаа суглараншад мэдүүлээ. Эб найрамдалай түлөө, оронои газар дайда дээрэ американ ядерна ракетэнүүдые тараан тодхолгые болюулхын түлөө тэмсэлээ үргэлжэлүүлхые шиидэнхэй байһанаа коммунистнууд баталба.

ЭЭЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙ БҮЛЭГЛЭЛЭЙ СЕССИ

ВАШИНГТОН. Энэ ээрхэг түримхэй сэрэгэй-политическэ бүлэглэлые байгуулһаар 35 жэлэй ойдо зорюулагдажа, гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй хабаадалгатай НАТО-гай совэдэй ээлжээтэ сесси эндэ дүүрэбэ.

Түгэсхэлэй документнүүд дотор, тусхайлбал, түгэсхэлэй коммюнике болон «Вашингтоной декларации» гэдэг документ соо Хойто Атлантическа бүлэглэлэй сэрэгэй хүсые үргэдхэхэ, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха тухай хөөрэлдөөнүүдтэ хайша хэрэгээр хандаха гэһэн НАТО-гай хараа шэглэл дахинаа батадхагдаһан байгаа.

Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ шэнэ ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхохо гэһэн графигые хэлбэришэгүйгөөр сахиха зорилготойгоор Рейганэй захиргаан союзнигуудаа ехэл хашаһан, харшалһан байха юм. Сагаан байшан соо сессидэ хабаадагшадтай хоёр дахин уулзахадаа, президент Рейган США-гай союзнигуудые «үгэ дууласатай» болгохо талаар хөөрэлдөөнүүдые хэбэ.

ХАРА ТҮБИИН ЭРХЭ СҮЛӨӨГЭЙ ТҮЛӨӨ

Хорин табан жэлэй урда тээ Англиин, Франциин, Португалиин ба Бельгиин колонинууд байһан оронуудтай Африка түбидэ мүнөө бэеэ дааһан байдалтай 50 гаран орон тоологдоно. Энэмнай баясама баримта гээшэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, хара түбиин 450 миллионһоо дээшэ зон дарлалта мүлжэлгэһөө сүлөөрһэн байгаа. Имагтал СССР-эй эдэбхи үүсхэлээр эрхэ сүлөө тээшэ зам Африкын арадуудта нээһэн колониальна оронуудта бэеэ дааһан байдал олгохо тухай түүхэтэ декларации ООН-до баталагдан абтаһан юм.

Хүниие хүнэй дарлан мүлжэхэ ябадалые, нэгэ нациин нүгөөдэеэ богоолшолгые буруушаажа, Советскэ Союз уласхоорондын оршом соо Африкын урда хубида апартеидэй журамые усадхахын түлөө тэмсэдэг хүсэнүүдэй найдамтай союзник болоно. Энэ захиргаан ЮАР-тахи хара шараитай диилэнхи олонхиие эрхэ сүлөөгүй байлгаһаар, Намибиие хуули бусаар эзэмдээд, дарлан мүлжэнэ, ээрхэг түримхэй шэнэ ябуулгануудые хэнэ, «фронт шадарай» хүршэ гүрэнүүдтэ эсэргүү хардалга гүрдэлгэнүүдые үргэнөөр дэбэргэнэ, арадуудай хоорондо хёмороо зүришэлдөө үүдхэнэ.

Хани барисаа, харилсаа холбоо тогтоохо тухай Анголотой, Мозамбигтай, Эфиопитой манай ороной батаһан договорнууд хадаа Африкын оронууд тушаа СССР-эй бэелүүлдэг эб найрамдалта политикын залан сэхэ байһые хэлбэришэгүйгөөр элирхэйлэн батална. Мүнөө үедэ, түүхын хүгжэлтэдэ социализмын тодорхой үүргэ нүлөө үзүүлжэ байхада, СССР-тэй Африкын оронуудай хани барисаагаа үргэдхэлгэ, эдэбхижүүлгэ эндэ шэнэ байдал байгуулгада һайнаар нүлөөлнэ, ниитын хүгжэлтын эгээл түрүү зам — социалис шэглэлэй зам шэлэхэ ябадалда нүлөөлнэ. Энэ хадаа түбиин оронуудта тохёолдоһон социально-экономическа орёо асуудалнуудые шиидхэлгэдэ капитализмын үүргэ нүлөө үзүүлжэ шадахагүй байһыень гэршэлнэ.

Колониальна дарлалта мүлжэлтын үе сагһаа уг залгамжалһан гэхэ гү, али капиталис оронуудай дэлгүүрһээ үндэһэтэй эдэ асуудалнуудые Африка имагтал амгалан тайбан байдалда шиидхэжэ шадаха байна. Тиимэһээ хара түбиие сэрэгэй-политическэ хёмороотой район болгохо гэһэн империализмын һэдэлгэнүүдтэ эсэргүүгээр, Африка түбидэ ядерна буу зэбсэггүй зоно байгуулхын, Индиин океаниие эб найрамдалай зоно болгохын түлөө Советскэ Союз эдэбхитэйгээр тэмсэнэ.

Арад зондо зүрюу харша эгээл хархис захиргаанууд ээрхэн зонхилхо зорилгонуудаа дэмжэжэ, Африкын газар дээрэ сэрэгүүдээ олошоруулхые, түрүү хубилалтануудые һуларуулха зорилготойгоор оронуудай хоорондо хёмороо зүришэлдөө үүдхэнэ. Вашингтон болон тэрэнэй зарим союзнигууд таһималнуудаа зэбсэгжүүлнэ. Эдэ бүгэдэ хүршэнэрэйнь һанаае зобооно, харюугай хэмжээнүүдые абахыень баадхана. Имагтал иимэ хёмороо зүришэлдөөн, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үрдилдэн бүтээлгэ һаяхан Африкын Зүүн хушуунда, харин мүнөө Урда Африкада, Чадта үргэнөөр дэлгэржэ байнхай.

Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлалга, болюулалга дэлхэйн дайнай аюулые һуларуулха, гүрэнүүдэй буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргахын бэшэ, харин ондоо зорилготойгоор асари ехэ мүнгэ зөөри гаргашалхыень баадхаха арга олгохо. Мүнөө эрхэ сүлөөтэй болоһон гүрэнүүдэй сэрэгэй гаргашанууд баруунай 24 оронһоо ороһон бүхы тусхай туһаламжаһаа үлүү ехэ байна. Ондоогоор хэлэбэл, экономическа, политическэ ба сэрэгэй туһаламжа үзүүлбэбди гэжэ шалтагаалан, баруунай оронууд энээнһээ һурагүй ехэ мүнгэ зөөри һөөргэнь һорожо абадаг байха юм.

Эдэ бүгэдэн тухай юушье дурдангүй, буржуазна номнол иимэ һанал бодол баримтална: социалис хани нэгэдэлтэ оронуудһаа Африкын гүрэнүүдтэ үзүүлэгдэһэн урьһаламжын ниитэ хэмжээн баруунай оронуудһаа ороһонһоо бага байна. СССР-тэ экономическа холбоо барисаа тогтоолго «совет үзэл бодолые» Африка түби руу нэбтэрүүлнэ гэжэ африкынхидта ойлгуулхые оролдоно.

— Энээнһээ уймар, тэнэг, хара һанаатай юумэн үгы юм ааб даа. Ушарынь юуб гэхэдэ, африкынхид Советскэ Союзтай харилсаа холбоо тогтоохые хүсэнэ, — гэжэ Мадагаскарай ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша Г. Радзаусон намтай хөөрэлдэхэдөө тэмдэглэбэ. —СССР-эй капиталис оронуудһаа юугээрээ илгаатайб гэхэдэ, тэрэ манай национальна аша туһада зүрюу харша, таарахагүй эрхэ байдал байгуулдаггүй, сэрэгэй гү, али политическэ шэнжэтэй уялгануудые тэдэнэй урда табидаггүи, бусад оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсадаггүй байна. Социализмын оронтой Африкын гүрэнүүдэй тогтооһон харилсаан хадаа адли тэгшэ эрхэтэй, али алиндань ашатай туһатай холбоо барисаанай гэршэ жэшээ болоно. Энэ хадаа бэеэ дааһан экономико байгуулгада манай түйлаһан амжалтануудай эшэ үндэһэн мүн.

СССР-эй туһаламжаар Африка түбидэ баригдажа байһан барилганууд энээниие элирхэйлэн батална. Бэеэ дааһан байдалай хүгжэлтын үндэһэ һуури болохо гүрэнэй секторэй предприятинуудые байгуулгада тэрэнэй үзүүлдэг туһаламжа хадаа энэ түбиин залуу гүрэнүүдтэй манай ороной тогтооһон экономическа холбооной онсо шэнжэнь мүн. Африка түбидэ манай үзүүлһэн туһаламжын ашаар 300 шахуу объект, тэрэ тоодо 200 гаран промышленна предприяти баригдаһан байгаа. Эфиопиин хүндэ индустриин түрүүшын предприяти — Ассабтахи нефть болбосоруулгын завод, Нигериин Аджаокут хотодохи металлургическа гигант, Замбидахи дизельнэ электростанцинууд, Ливидэхи газопровод гэхэ мэтэ тэдэнэй тоодо ороно. Һүүлэй жэлнүүдтэ совет мэргэжэлтэд 150 мянга гаран дүршэл шадабаритай хүдэлмэришэдые һурган бэлдэһэн байгаа. Манай туһаламжаар 130 гаран һургуули баригданхай.

Энэ түбидэ зүүгаад хүдөө ажахын объект барилгада СССР эдэбхитэйгээр хабаадана.

(ТАСС).

Илалтын 40 жэлэй ойдо

АРЮУН МЭДЭРЭЛ ТҮРҮҮЛХЭЛ...

Петр Иннокентьевич, Анна Алексеевна Полоновтон 10 үхибүүдые үргэжэ, наһанайнь замда үреэгээ һэн. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхилхэ үедэ эгээл ехэ Алексей хүбүүниинь 32 наһатай, одхон Семениинь эдирхэн 15 наһандаа ябаһан юм. Үри хүүгэдээр үнэр баян бүлынхид харата утаагаар бушхан ерэһэн дайниие үзэн ядажа, дайе саралсахыень үхибүүдээ мордохуулаа һэн.

Дайнай түрүүшын үдэрнүүдһээ Полоновтоной хүбүүд хойно хойноһоо Улаан Армида татагдаа. Олон ондоо фронтнуудта эдэнэр дайлалдаа. Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөтэ байдалые шэрээлсээ. Жэшээлхэдэ, Георгий Полонов Улаан Армиин Главна командованиин резервын артиллеридэ алба хэһэн байна. Белорусска, Прибалтийска, Ленинградска фронтнуудай гол ехэ байлдаануудта тэрэ хабаадалсаһан юм. Найдамтай хүнүүд эндэ хэрэгтэй һэн. Юуб гэхэдэ, Главна командованиин резервын артиллериин мэдэлдэ эгээл хүсэ ехэтэй, мүнөө үеын байгуулгатай буу зэбсэг байһан гээшэ.

Бүлын ехэ хүбүүн Алексей Петрович ороной ниислэл хото Москвае дайсадһаа хамгаалалгын хатуу шэрүүн байлдаануудта. Курска дүхэриг шадархи суута тулалдаануудта хабаадалсаһан юм. Тиин совет Белоруссиие сүлөөлэлгын үедэ хүндөөр шархатажа, госпитальдо эмшэлүүлээд, гэртээ бусаха баатай болоо һэн.

Иван Изот хоёр дайнһаа бусажа ерээгүй. Изот Моска шадархи байлдаануудые дабажа гараад, Харьковай түлөө хатуу тэмсэлдэ үхэлэй харата һомондо дайруулаа бэлэй. Днепр мүрэниие гаталалгын үедэ 1943 ондо Иван Полонов баатарай үхэлөөр унаа һэн.

Полоновтоной табадахи хүбүүн Михаил 19 наһаяа гүйсэжэ ябаа. Ленинградска, Карельскэ фронтнуудта, агаарай-десантна сэрэгүүдтэ дайлалдаһан, Чехословаки, Венгри болон Австриие сүлөөлгэдэ хабаадалсаһан юм. Венгриин газар дайда дээрэ, Балатон нуурай эрьедэ болоһон һүр ехэ тулалдаае тэрэ огто мартадаггүй. «Алхамшье гэдэргээ сухарижа болохогүй!» гэһэн дайшалхы үрая соностоо бэлэй. Нээрээшье, совет сэрэгшэд буу зэбсэгэйнгээ, шадабари зоригойнгоо бүлюу талые эндэ элирхэйлэн харуулжа шадаа һэн.

Михаил Петрович аха дүү Чехословакиин ниислэл Прага хотодо Илалтын агуу һайндэрые угтаа бэлэй.

Пётр Иннокентьевич Анна Алексеевна хоёр дайнай һүүл багта зургаадахи — Семён хүбүүгээ армида мордохуулаа һэн. 18-тай Семён ороной зүүн хилэнүүдтэ найман жэлэй туршада алба хэһэн, хамгаалһан намтартай.

Олон орден, медальнуул аха дүү Полоновуудай габьяа зоригые гэршэлдэг. Дайнай һүүлээр эдэнэр ондо ондоо хүдэлмэринүүдтэ, тушаалнуудта хүдэлөө. Жэшээлхэдэ, Михаил Петрович 18 жэлдэ арадай хиналтын республиканска комитедтэ, одхон Семён Улаан-Үдэдэ жолоошоноор хүдэлнэ.

Аха дүүнэрэй габьяа арад зоной сэдьхэлдэ арюун мэдэрэл түрүүлхэл.

Эсэгэ ороноо хамгаалтын Агууехэ дайнда совет арадай илаһаар 40 жэлэй ой ерэхэ жэлдэ гүйсэхэнь. Алдарта энэ ойе угтуулан, республикын комсомолшууд ба залуушуул 1965 ондо эхилһэн совет арадай революционно, дайшалхы, ажалай алдар солын газарнуудаар аяншалгаяа эдэбхижүүлнэ. Мүнөө энэ аяншалгын 11-дэхи шата дүүрэн хаһадаа оронхой. Дайнһаа бусажа ерээгүй сэрэгшэдэй габьяа тухай, олон үринэрөө дайнда мордохуулһан бүлэнэр тухай материалнуудые бэдэрэлтэ үргэлжэлһөөр. Юуб гэхэдэ, ниитэ баатаршалганууд эндэһээ эхитэй, совет ажабайдалай түрүү ёһо заншалнууд тухай үргэн хөөрэлдөөн эндэһээ дэлгэрнэ бшуу. Дэлхэйн хоёрдохи дайнда гэр бүлынгөө нэрэ хүндые, эхэ, эсэгынгээ алдар нэрые нэрлүүлһэн сэрэгшэд тухай Илалтын 40 жэлэй ойе угтуулан, хэблэлэй хуудаһануудта олоор толилууял, энэ хэрэгтэ «Буряад үнэн» газетын уншагшад эдэбхитэйгээр хабаадаг лэ гэжэ уриха байнабди.

О. ЦЫБИКОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Алексей, Изот, Георгий, Иван, Михаил, Семён Полоновууд.

Р. АБИДУЕВАЙ зураг.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛ

ТАШКЕНТ. Социальна үнэн зүб байдалай, гуманизмын, эб найрамдалай болон арадуудай хоорондохи хани барисаанай гол зорилгонуудые искусствоараа батадхаха гэһэн экранай түрүү үзэлтэй уран бэлигтэнэй хүсэл эрмэлзэлые Узбекистанай ниислэл хотодо һая боложе дүүрэһэн Азиин, Африкын ба Латиин Америкын оронуудай уласхоорондын VIII кинофестиваль харуулба. Энэ ехэ хуралдаанда зуугаад оронуудай, уласхоорондын болон национальна эмхинүүдэй түлөөлэгшэд сугларһан байгаа.

Азиин, Африкын болон Латиин Америкын оронуудай кинематографистнуудай эрхим бүтээлнүүдтэ манай түбшэн бэшэ дэлхэй үнэн зүбөөр харуулагдана гэжэ нүхэр К. У. Черненкын фестивалиин айлшад болон хабаадагшадта эльгээһэн амаршалга соо хэлэгдэһэн бодолые гурбан түбиин киноискусствын туйлалтануудай мүнөөнэй харалга эли тодоор гэршэлбэ, гээд эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ, Узбегэй ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо С. У. Султанова фестивалиин дүнгүүдые согсолходоо тэмдэглэбэ.

Фестивалиин программын ёһоор 240 уран һайханай ба баримтата фильм харуулагдаһан байна. Тэдэнэр арадуудай ажабайдалые, хүсэл эрмэлзэлые, этигэл найдал ба һанаагаа зоболгые харуулаа гээшэ.

Ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө эдэбхитэй ябуулгануудай һаратай тудаһан Ташкентын энэ кинохуралдаан хадаа эб найрамдалай тала баримталагшадай хамтын хүдэлөөн болон тодороо. Империализмын харата ябуулгануудта эсэргүүсэн, шэнэ түхэлэй колониализмтай, апартеидтэй ба расизмтай тэмсэдэг арадуудтай һаналаа нэгэдэлгын митингнүүдтэ гурбан түбиин кинематографистнууд тон эдэбхитэйгээр хабаадалсаа юм.

«Эб найрамдалай, социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын ба арадуудай эрхэ сүлөөгэй түлөө» гэһэн фестивалиин һайн һайхан уряа олон түмэн ажалшадта һайшаагдажа, кинофестивалиин нэрээр элдэб оронуудһаа гүрэнэй ба ниитын э. итэ ехэ ажал ябуулагшад, уласхоорондын болон национальна эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд амаршалгануудые эльгээһэн байгаа.

Ташкентын кинофестиваль тухай гадаадын оронуудай айлшад һанамжаяа нигэжэ хэлэнэ:

Марио Сантос, Кинематографиин национальна институдай генеральна директор (Никарагуа): революциин ашаар мүндэлһэн манай залуу кинематографиин Ташкентдэхи уулзалгада хабаадалга хадаа Сагаан байшангай эээрхэг түримхэй политикада эсэргүүсэн, национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө, юрын хүнүүдэй зол жаргалай аша туһада социальна хубилалтануудай түлөө тэмсэжэ байһан манай орон ба арад тухай экран дээрэһээ үнэн зүбөөр хөөрэжэ үгэхэ арга олгоо гээшэ. Элдэб оронуудай киногой шадабаритад манай хүдэлмэридэ ехэ анхаралтайгаар хандажа, хүнгэн бэшэ аад, хэрэгтэй хүдэлмэридэмнай шэнэ хүсэ нэмээбэ.

Шарма Лакшминатх, кинорежиссер (Непал): эндэ маниие урин дулаанаар, хүндэмүүшээр угтажа абаһан байна. «Ташкентын гол шэнжэ шанар» гээшые би мэдэрээб. Эмнай үгээ ойлголсохо, нэгэ нэгэндээ этигэхэ, хани ёһоор харилсаха гэһэн удхатай юм.

Тамими Зак... (Африкан нацио... гресс, Урда Аф... валь дээрэ би... биин киногой ... нэй эрхим бүт... нилсабабди. ... нальна кинем... хала зорилго... элеэр тодорх... тус фестиваль ... байха юм.

Ханс-Иоахим ... но шэнжэлэгшэ, ... дахи уласхоор... стивалиин коми... (ФРГ): Ташкент... гурбан түбиин ... со өөрэ искусс... саха ехэ арга ... гобо. Эндэ ки... түүхэ харуулага...

Л. БЕ... О... ТАС...

НОМОЙ ҺАЙНДЭР

Зүүн Сибириин соёлой институтда номой заншалта һайндэр һаяхан болобо. Урда жэлнүүдэйхидэл адляар библиографиин кафедрын багшанарай үүсхэлээр энэ һайндэр зарлагдаа. Библиотечнэ факультедэй нэгэдэхи ба хоёрдохи курсануудай студентнэр тус һайндэртэ хабаадаа.

«Номуудые ба библиографиие хэр мэдэхэбши?» гэһэн темээр эмхидхэгдэһэн конкурс һайндэрэй программын үндэһэн боложо үгэһэн байна. Хоёрдохи курсын студенткэнүүд Пискарёва Вероника, Скуратова Ирина, Шайдулина Людмила, Маркова Марина өөһэд өөһэдынгөө группануудһаа түлөөлэгшэнэр боложо, энэ конкурсдо хабаадаба. Харин группануудынь өөр өөрынгөө басагадые шадахысаа гоё һайханаар, номой ёһоор магтан тодорхойлжо, шогтой хүхюунээр хөөрэжэ үгэһэн байна. Өөрынгөө түлөөлэгшые зохидоор, өөрсэ янзаар, бусадһаа ондоогоор харуулан тодор элжо шадаһан хоёрдохи «Г» группын (кураторынь Н. Л. Лубсанова) программа зал соо һуугшадай үндэр сэгнэлтэдэ хүртэбэ.

Удаань группа бүхэнэй түлөөлэгшэдтэ даабаринууд үгтэбэ. Тэдэ даабаринуудыень библиографиин кафедрын багшанар З. С. Кургузова А. М. Хунтеева хоёр найруулһан байна.

Эдэ даабаринуудые дүүргэхэ зуураа, студентнэр номдо ба библиографида зорюулһан концертнэ номернуудые харуулаа. Тэндэнь юун байгааб гэхэдэ, студентнэрэй ажабайдалһаа абтаһан үзэгдэлнүүд, ном тухай хэлэгдэһэн үгүүлэлнүүдһээ бүридэһэн амаршалга, частушканууд, совет композиторнуудай дуунай мэдээжэ аялгада тааруулжа, студентнүүдэй ном тухай, библиотекэ тухай зохёоһон дуунууд болсно. Нэгэдэхи курсын («Б» группа студентнэрэй бэлдэһэн уран зохёолой театрализованна викторина һайндэрые ехэ зохидоор шэмэглээ. Зал соо һуугшад дуратай номуудайнгаа геройнуудые бэлээр танаһан байна. М. Горькиин «Макар Чудра» гэжэ рассказһаа цыган эхэнэр Радда, Л. Толстойн «Дайн ба эб найрамдал» сооһоо Наташа Ростова, А. Грибоедовэй «Ухаанһаа уламжалһан зоболон» сооһоо Чацкий, А. Гончаровой «Обломов» сооһоо Илюша Обломов болон бусад тэдэнэй дунда оролсоно.

Номой һайндэртэ харуулагдаһан бүхы программые, концертые жюри ехэ шангаар сэгнээ гээшэ. Жюрин бүридэлдэ библиографиин кафедрын багшанар Р. Б. Ажеева, М. Я. Серебряная, З. С. Кургузова, А. М. Хунтеева, Л. А. Аюшеева, Л. И. Герасименко оролсоһон байна.

Жюрин гаргаһан дүнгэй ёһоор, хоёрдохи «А» группа нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Хоёрдохи «Г» группынхид хоёрдохи һуурида гараа. Конкурсдо хабаадагшад һайндэрэй түгэсхэлдэ номуудаар шагнагдаба.

Р. МОДОГОЕВА,
Зүүн Сибириин соёлой институдай багша, педагогическа эрдэмэй кандидат.

СПОРТ • спорт • СПОРТ • Спорт

АРГАТАЙ ААД...

Дүрэ булялдалгын барилдаагаар СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө дүшэдэхи мүрысөөн Красноярск хотодо болоходо, бүхы шахуу союзна республикануудай 200 гаран барилдаашад хабаадаһан байна. Урда урдын жэлнүүдэйхиһээ олон, тусхайлбал, 15 барилдаашад энэ ехэ наадаанда манай республикын нэрэ хүндые хамгаалба.

Манай командаһаа спортын мастер Лубсан Айсуев илангаяа эдэбхитэй һайнаар барилдаа гээд тэмдэглэлтэй. Тэрэ Москвагай уласхоорондын классай спортын мастер Григорий Христофоров, спортын мастернууд Иннокентий Сыроватский (Красноярск), Сергей Нячинов (Чебоксара), Этирам Бабаев (Баку) гэгшэдые шүүһэн байгаа. Саашадаа энэ жэлэй чемпион болоһон уласхоорондын классай спортын мастер Василий Гоголевтой (Якутск), уулзахадаа, һүүлшын минута болотор 5:5 тоотойгоор тэнсэжэ ябаа. Гэбэшье, һүүлшын секундануудта В. Гоголев нэгэ очко абажа, урагшаа гараһан байха юм. Нёдондо жэлэй СССР-эй чемпион, дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ мүнгэн медаляар шагнагдаһан Александр Доржу (Кызыл), гэгшэтэй туналдахадаа, мүн лэ очкогоор булигдажа, манай барилдааша хүбүүн эгээл хүнгэн шэгнүүртэн сооһоо дүрбэдэхи һууриида гараба.

Иигэжэ тренер Степан Калмыковай һурагша Л. Айсуев уласхоорондын классай спортын мастерай норматив дүүргэһэн байна.

Зүүн Сибириин технологическа институдай 2-дохи курсын студент спортын мастер Сергей Замбалов һаял хада 20 наһаяа гүйсэжэ ябабашье, бар хүсэтэй, онсо өөрын арга үрэтэй, илалта туйлаха ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй барилдаашан боложо ябаһанаа харуулаа.

РСФСР-эй габьяата тренер Г. Б. Баймеевэй һурагша — С. Замбалов спортын мастер В. Бурнаковые (Красноярск), уласхоорондын классай спортын мастернууд А. Хатукаев (Черкесск), Д. Калниш (Одессэ), С. Карамчаков (Красноярск), ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ шанда хүртэһэн А. Диодоров (Москва) гэгшэдые диилэжэ, түгэсхэлэй мүрысөөндэ гараһан байгаа. Тиин һүүлшын үдэр шэгнүүрээ хэм сооонь барижа шадангүй, мүрысөөнһөө гаргагдашаһан ушарынь халагламаар. Тиигээгүй һаа, тэрэ СССР-эй чемпионадай алтан гү, али мүнгэн медальда хүртэхэ аргатай байгаа бшуу. Энэ урагшагүйдэлгэдэнь тэрэнэй тренер зэмэтэй гээд тэмдэглэлтэй.

Тиихэдэ манай командаһаа Б. Будаев, В. Актинов, С. Пашинский гэгшэд яһала һайнаар барилдажа, хэдэн илалта туйлаһан байха юм. Республикымнай мэргэжэлтэд, тренернүүд мүрысөөнэй дүнгүүдые зүбшэн хэлсэжэ, тохёолдоһон дутуу дундануудые усадхаха аабза гэжэ һанагдана.

Г. ВАСИЛЬЕВ.

«Эдир динамовец» гэһэн коллективэй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан спортын һайндэр болобо.

Энэ һайндэртэ хабаадагшад Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаһан Илалтые мүнхэлһэн танк-хүшөөгэй дэргэдэ баглаа сэсэгүүдые табиһан байгаа.

Спортын һайндэрые нээлгын баяр ёһолол дээрэ Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын политическэ управлениин начальник И. Я. Сыщук эдир динамынхидые халуунаар амаршалаад, һуралсалдаа, спортдо ехэ амжалтануудые туйлахыень хүсэбэ.

Удаань бэлигтэй бэрхэ эдир динамынхидта, тэдэнэй тренернүүдтэ Хүндэлэлэй грамотанууд, дурасхаалта бэлэгүүд барюулагдаа.

Үнэхөөрөөшье «Динамо» бүлгэмэй республиканска соведтэ үнгэрһэн жэлдэ спортын 7 мастер, спортын мастерта 35 кандидат, 200 гаран нэгэдэхи разрядтайшуул, хоёрдохи ба гурбадахи разрядуудай 3500 шахуу хүн һурган бэлдэгдэһэн байгаа. 2300 гаран хүн ГТО-гой шэнэ комплексын норматив тушааба, Нёдондо жэл 500 гаран ниитын тренер бэлдэгдэһэн байха юм. Эдэ бүгэдэ «Динамо» бүлгэмдэ спортын элдэб зүйлнүүдые хүгжөөхэ талаар эдэбхитэй ажал ябуулгын бэелүүлэгдэжэ байдагые элирхэйлэн харуулна.

Һүүлээрнь һур харбалгаар, национальна барилдаагаар, гиир үргэлгөөр, холимог эстафетээр, дүтын зайда урилдалгаар мүрысөөнүүд үнгэргэгдэбэ.

1-дэхи интернат һургуулиин һурагшад Амгалан Цыбиков,

«СССР-эй спортын габьяата мастер». Орон доторхи спортын энэ хүндэтэ, эгээл үндэр дээдэ нэрэ зэргын бии болгогдоһоор 50 жэлэй ой эдэ үдэрнүүдтэ гүйсэбэ. Манай орон дотор 2709 атлет иимэ үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Жэшээнь, Ростов-на-Дону хотоһоо дэлхэйн рекордсменка, чемпионка Тамара Быкова, гимнастикаар дэлхэйн абсолютна чемпионууд Ростовһоо Наталья Юрченко, Москваһаа Дмитрий Билозерчев гэгшэд улаан тугтайхан энэ хүндэтэ тэмдэгтэ һаяхан хүртэгшэдэй тоодо ороно. Эгээл алдар габьяатай хүнүүд энэ нэрэ зэргэдэ хүртэдэг шуу.

Һая бии болгогдоһон үндэр дээдэ нэрэ зэргын 22 элитэ ехэ совет спортсменүүдтэ олгохо тухай түрүүшын мэдээсэл 1934 оной июньдэ газетэнүүдтэ толилогдоо һэн. Хүнгэн атлетикээр СССР-эй оло дахин чемпионка, рекордсменка Ма-

ГАБЬЯАТА НЭРЭ З...

рия Шаманова, ороной нэгэнтэ бэшэ чемпион теннисист Евгений Кудрявцев, сагашан Дмитрий Васильев, суута футболистнууд Михаил Бутусов, Николай Соколов, Николай Старостин болон бусад түрүүшын лауреадууд болоһон байгаа.

Суута конькишан Яков Мельников нэгэдэхи номерой үнэмшэлгэ, тусхай тэмдэг абаа һэн. Энэньшье гайхалтай бэшэ бэлэй. Ушарынь юуб гэхэдэ, тэрэ эрхим бэрхэ спортсменүүдэй хабаадалгатай уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ түрүүлэн илалта туйлаһан, элдэб зайда ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүдтэ 34 дахин илаһан байгаа.

Физическэ культурын бүхэсоюзна соведтэ үнэмшэлгэнүүдые, тэмдэгүүдые барюулалгын баяр ёһолол болоһон юм. Тэрэнэй хүдэлдэг байһан Москвагай түрэл автозаводой коллектив Мельниковые ёһолон хүндэлөө һэн.

Габьяата мастернуудай тоодо манай космонавтнууд ородог, Юрий Гагарин космонавтнуудай дундаһаа түрүүлэн энэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм.

ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе 1972 оной декабрь һарада һайндэрлэлгын үедэ социалис оронуудай юһэн элитэ ехэ спортсмендэ түрүүшынхеэ энэ хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоһон байгаа.

Эдэмнай хэд бэ гэбэл. Олимпиин гимнастка Карин Янц (ГДР), табан зүйлөөр мүрысэгшэ Андраш Бальцо (Венгри), боксер Теофило Стивенсон (Куба), мэргэн буудагша Ли Хо Джун (КНДР), футболист Влодзимеж Любаньский (Польшо), ... шан Ни... (Румыни), Непола (... уран һай... дэлхэйн ... Гигова (... ляалдалгы... Олимпиад... рүү һуур... мүрысөөндэ му... ляар шагнагдаһ... гийн Баянмүнх (... шэд болоно.

СССР-эй Спор... шан олголгын ... тын габьяата ... рэ зэргэ о... дэбтэр» бии. ... рай волейбол... Шкурихин, М... кетболистка Е... гэгшэд эгээл һү... тэртэ оруулагд...

Г. ХАЧ...
ТАС...

ОПЕРО БОЛОН БАЛЕДЭЙ ТЕАТР—ТЮМЕНЬДЭ

Июниин 1-дэ Тюмениин областной филармониин концертнэ зал соо А. Бородинай «Игорь тайжа» гэһэн опероор Буряадай гүрэнэй оперо болон баледэй академическэ театрай гастроль эхилбэ. Тэрэ үдэшэ оперын гол рольнуудые РСФСР-эй арадай артистнууд Д. Дашиев, Л. Левченко, Ю. Шевченко, Б. Бороев, Б. Петюк гэгшэд гүйсэдхэһэн байна.

Тюмень хото гастрольдо гарахадаа, коллективнай хоёр бүлэг боложо, нэгэниинь филармониин концертнэ зал соо, нүгөөдэнь — соёлой «Нефтяник» ордон соо бэлиг шадабаряа харуулха юм. Үсэгэлдэр хоёрдохи бүлэг артистнууд Л. Книппер Б. Ямпилов хоёрой «Агуу гоохон Ангар дүүхэй» гэһэн балет тюмениинхидэй анхаралда дурадхаба.

Гастролиин үедэ театраймнай артистнууд гол ажалһаа гадуур ехэхэн программа зохёонхой. Тюмениин промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай коллективүүдтэй, тэндэхи нефтяникуудтай уулзалганууд үнгэргэгдэхэ. Театрай бэрхэ, залуу артистнуудай хабаадалгатайгаар үнинэй ород романсын үдэшэнүүд дуунда дуратайшуулай халуун анхаралые татаха байха. Июниин 28-да СССР-эй арадай артистка Л. Сахьяновагай зохёохы ажалай үдэшэ болохо.

Нэгэ һарын туршада Ж. Бизегэй «Кармен», П. Чайковскиин «Иоланта», Д. Вердиин «Аттила», «Отелло», «Риголетто» гэһэн оперонуудтай, А. Аданай «Жизель», П. Чайковскиин «Хун шубуута нуур», «Ехэ вальс», П. Книппер Б. Ямпилов хоёрой «Агуу гоохон Ангар дүүхэй» гэһэн баледүүдтэй Тюмениин харагшад танилсаха аргатай.

Театраймнай гастроль июниин 30-да түгэсхэлэй ехэ концертээр дүүрэхэ. Тюмень хотын сценэ дээрэ артистнууднай республикынгаа искусствые эрхим һайнаар түлөөлжэ ерэхыень найданабди.

Н. САНЖИЕВ,
театрай директорэй орлогшо.

ҺОНИРХОЛТОЙ НААДАНУУД ХҮЛЕЭГДЭНЭ

Улаан-Үдэ хотодо июниин 1-һээ 10 хүрэтэр Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй эдир шатаршадай II фестиваль үнгэргэгдэхэнь. Область, хизаар, автономито республикануудай 15 городһоо 22 команда фестивальда ерэнхэй. Тэдэнэй дунда эгээл хүсэтэй шатаршадай командануд Новосибирск, Кемерово болон Якутскһаа ерэбэ. Тиихэдэ Петропавловск-Камчатск, Томск, Эрхүү Братск, Ангарск, Магадан хотонуудай эдир шатаршад хабаадана. Нёдондо үнгэргэгдэһэн фестивалиин илагша — Красноярскын команда, шанда хүртэһэн Шэтын, Благовещенскын шатаршад амжалтаяа дахин дабтахаар тэмсэхэ байха. Улаан-Үдэһөө 6 команда мүрысөөндэ хабаадаха. Иимэ уулзалганууд эдир шатаршадай дүй дүршэлые дээшэлүүлдэг, хани нүхэсэлые батадхадаг юм.

Л. ГАРМАЕВА.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«Спортлотонуудай» майн 26-да үнгэргэгдэһэн 21-дэхи тираж.

«49-һөө 6-ень таха». 2 — биатлон, 5 — бүхэ барилдаан; 7 — классическа барилдаан, 8 — велоспорт-трек, 37 — автоспорт, 42 — уһан дээрэ санаар һолжоролгын спорт.

«36-һаа 5-ень таха». 12 — гимнастика, 14 — академическэ һэлюурдэлгэ, 18 — хүнгэн атлетикэ, 25 — шаргаар урилдалга, 32 — фигурна һолжоролго.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

Спортлотонуудай майн 26-да үнгэргэгдэһэн 21-дэхи тиражай ... Спортивна лотерейн главна... согсолбо.

«49-һөө 6-ень таха» ... 496.570 билет ороо.

Зургаан номер хэншье таа... бан номер (14 карточка) ... 2.791 түхэриг.

Дүрбэн номер (844 карточка) тааһан хүнүү... риг, гурбан номер (16501 карточка) таагша... абаха байна.

«36-һаа 5-ень таха спортлото»: 4.099976 ...

Табан номер (7 карточка) тааһан хүнүү... хэриг, дүрбэн номер (2071 карточка) таагш... хэриг, гурбан номер (76037 карточка) тааһа... түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 21-дэхи тиражай ... июниин 6-һаа июлиин 6 болотор түлэгдэхэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Кремльдэ хөөрэлдөөнүүд болобо», «Шагнал барюулагдаба», «Хани халуун оршон байдалда» — ТАСС-ай һүүлэй шэнэ һонин. «Республикын таряалан дээрэ» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. Мүрысөөнөөр мүндэлһэн. «ЗИК тэмдэгтэйгээр» — П. Лазаревай статья. Нэгэ процент ехэ, хахад процент хямда, «Баатаар урагшаа дабшалта» — А. Бутинай статья. БАМ: хүнүүд ба үйлэ хэрэгүүд. «Үндэр орой» — А. Козенкын статья. «Һолоомоной силюс» — П. Юговэй корреспонденци. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда. А. С. Пушкинай түрэһөөр 185 жэлэй ойдо. «Зуун жэлнүүдэй дабаан дээгүүр» — Н. Зеликовэй статья. Буряадай эрдэмтэдэй туйлалтанууд. «Хими — үйлэдбэриие түргэдхэгшэ» — Ф. Алексеевэй, А. Изынеевэй статья. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Нютаг нютагай һонин. Спортын һонин. Байгаалиие шэнжэлэгшэд мэдээсэнэ. «Зунай эхин» — Н. Афонинагай корреспонденци. Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Буратиногой выставкэ. 10.25 — РСФСР-эй духовой оркестрэй концерт. 10.55 — «Профессия — следователь» — 4 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 12.00 — «Аяншалагшадай клуб». 13.00 — Шэнэ һонин. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Баримтата фильм. 16.05 — «Великое противостояние» — үхибүүдтэ фильм. 1-дэхи сери. 17.15 — Долоон хоногой спорт. 17.45 — «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ».

Улаан-Үдэ. 18.15 — «Байгал» — нютагуудай һонин. 18.25 — Арадай хиналтын экран.

Москва. 19.00 — Эб найрамдал ба залуушуул.

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Дома у Пушкина» — баримтата фильм. 20.50 — «Профессия — следователь» — 4 серитэй уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 22.00 — «Время». 22.30 — А. С. Пушкин. «Выстрел». 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 24.00 — Футболоор СССР-эй кубок. Хахад финал. «Зенит» (Ленинград) — «Факел» (Воронеж).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — «Хүдөө ажахы» — киножурнал. 9.35 — «Время, когда запускали воздушного змея» — уран һайханай фильм. (Югослави). 10.40 — «Шадамар гарнууд». 11.10 — Шинии ленинскэ библиотекэ. 11.45 — «...16 хүрэтэр ба тэрээнһээ дээшэ наһанай». 12.00 — «Барилга ба архитектура» — киножурнал. 12.40 — Приключения в каникулы» — үхибүүдтэ 4 серитэй уран һайханай фильм. 3-дахи сери. 14.00 — «Эжын һургуули». 14.30 — Немец хэлэн. 15.00 — «Неизвестный «Квадрат Леваневского» — баримтата фильм. 15.20 — Концерт. 15.50 — Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 18.05 — Соносхолнууд.

Москва. 18.15 — Концертын залда — һурагшад.

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Спутнигай» замуудаар.

Москва. 19.30 — Совет дуунай концерт.

Улаан-Үдэ. 19.45 — «Таанадта, агитаторнууд болон политинформаторнууд».

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.15 — «Энээниие таанад шадахат». 22.00 — «Время». 22.30 — «Сергеев ищет Сергеева» — уран һайханай фильм.

Редакторай орлогшо П. Н. НИ...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие —2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-03498. Заказ № 130. Индекс 04649.